

Evaluering af
projekt
Bydelismødre

Akacieparken/Bispebjerg

Slutrapport
Oktober 2010

Udarbejdet i forbindelse med Den Fælles Evaluering af Bydelismødreprojekterne i Københavns Kommune

Slutevaluering af Projekt Bydelsmødre, Akacieparken/Bispebjerg

Marie Gade Husted, evaluator og forfatter af slutrapporten

Mie Vestergaard, evaluator

Københavns Kommune

Socialforvaltningen

Drifts- og Udviklingskontoret for udsatte grupper, misbrug og bolig

Bernstorffsgade 17, 2.

1592 København V

Oktober 2010

Konklusioner

Denne rapport udgør den afsluttende evaluering af Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjerg. Rapporten er udarbejdet i forbindelse med den fælles evaluering af bydelsmødreprojekterne i Københavns Kommune og er den sidste af 3 evalueringsrapporter om Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjerg. Den første rapport omhandlede bydelsmødrenes rekrutterings- og uddannelsesforløb, og den anden rapport evaluerede projektet procesorienteret midtvejs i projektføreløbet med henblik på at danne afsæt for eventuelle justeringer i sidste del af projektføreløbet. Denne rapport har fokus på projektets resultater.

Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjerg forløber i perioden november 2008 – 31. 12. 2010. Projektet er forankret i Københavns Kommunes Socialforvaltning. Projektet er rettet mod socialt isolerede og udsatte kvinder og deres familier. Ved at aktivere kvindernes ressourcer sigter projektet mod at forbedre kvindernes og deres familiers integration i samfundet og mindske sociale, sundhedsmæssige og opdragelsesmæssige problemer i familierne.

Et væsentligt indsatsområde i projektet er, at styrke kontakten mellem familierne og de kommunale tilbud, herunder dels at styrke målgruppens kendskab til og brug af de kommunale tilbud, og dels at styrke de kommunalt ansattes kompetencer i forhold til at forstå og hjælpe målgruppen. Som et led i denne indsats er der rekrutteret 8 kommunale kvindeambassadører, som dels skal være med til at udvikle bydelsmødrenes arbejde, og dels skal fungere som brobyggere til det kommunale system.

8 ressourcestærke bydelsmødre fra forskellige sproggrupper – arabisk, somali, farsi og serbisk – blev rekrutteret i foråret 2009 og gennemgik derefter en uddannelse, hvor de blev klædt på til at tale med kvinderne om emner som børneopdragelse, unge og uddannelse, forældrerollen, identitet og social isolation, lokale tilbud og foreninger, sundhed og sygdomsopfattelse, seksualitet og prævention.

Projektets målgruppe og opsøgende metoder

Efter endt uddannelse – i maj 2009 – påbegyndte bydelsmødrene det opsøgende arbejde med at skabe kontakt til projektets målgruppe og rådgive kvinder i forskellige fora. Bydelsmødrene har særligt fået kontakt til kvinderne gennem egne netværk, gennem boligområdet samt ved at ringe på dørene. Kommunale og lokale aktører er i sidste del af projektperioden i højere grad begyndt at henvise kvinder til projektet. At komme i kontakt med kvinder, der har begrænset socialt netværk har været en udfordring for projektet, men dørklokke-metoden samt samarbejde med aktører, som har kendskab til beboerne i lokalområdet – fx sundhedsplejersker og medarbejdere i helhedsplanerne – synes at rumme styrker i forhold til at komme i kontakt med kvinder med begrænset netværk.

Det har været en udfordring for projektet at arbejde med kategorien socialt isolerede og udsatte kvinder i praksis. En yderligere specifikation af kategorierne 'socialt udsat' og 'socialt isoleret' have været hensigtsmæssig, særligt i forhold til at få afstemt, hvordan de forskellige faggrupper, der er involveret i projektet, definerer målgruppen, og dermed ser mulighederne for at trække på bydelsmødrene i deres arbejde. Det har således været en udfordring at afgrænse, hvilke typer af problemer, der gør, at en kvinde falder inden for målgruppen, og hvilken grad af problemer bydelsmødrene kan og skal rådgive kvinderne om.

Som følge af vanskelighederne ved at arbejde med kategorierne 'socialt udsatte' og 'socialt isolerede' i praksis, har projektet i løbet af projektperioden arbejdet med en bredere målgruppebeskrivelse end den, der fremgår af projektansøgningen. Bydelsmødrene er derfor nået bredt ud i lokalområderne, og har rådgivet kvinder med forskellige typer og grader af problemer. Det er vanskeligt at tegne et entydigt billede af de kvinder, som projektet er nået ud til, og pga. tvivlrådigheden om definitionen af projektets målgruppe er det vanskeligt at konkludere, hvorvidt projektet har nået målgruppen. Projektet har været i kontakt med kvinder, hvis livsvilkår er præget af tungere sociale problemer, der kan indikere, at kvinderne kan være socialt isolerede eller socialt udsatte, men hvor stor en andel af de

besøgte kvinder disse kvinder udgør, er det ikke muligt at konkludere. For størstedelen af de besøgte kvinder gælder det, at de allerede er i kontakt med det kommunale system. Projektets formål om at skabe kontakt til kvinder, som står uden for det kommunale system, ser således ikke ud til at være indfriet. Hvorvidt dette skyldes at kvinderne ikke er til stede i områderne i det forventede omfang, at det ikke er lykkedes bydelsmødrene at komme i kontakt med kvinderne, eller at bydelsmødrene ikke videregiver kvinderne til de kommunale aktører, er det ikke muligt at sige noget om. En kombination af disse faktorer kan imidlertid være en plausibel forklaring på, at projektet primært har været i kontakt med kvinder, som allerede har kontakt til det kommunale system.

Én af bydelsmødrene har rådgivet nyankomne familiesammenførte/flygtninge. Ud fra denne bydelsmors erfaringer kan det fremhæves, at projektet rummer væsentlige potentialer for at forebygge social isolation hos nyankomne flygtninge/familiesammenførte.

Projektets rådgivninger

Projektet har pr. 31. juni 2010 afholdt 372 rådgivninger hos min. 121 forskellige kvinder. 4 af de registrerede rådgivninger omfatter rådgivninger, hvor der har været flere kvinder til stede samtidigt. Bydelsmødrene har ofte rådgivet kvinderne i kvindernes eget hjem, hvilket har fungeret som en tryk og afslappet samtaleramme. Flere kvinder har behov for at kunne tale med bydelsmøden et andet sted – fx om ægteskabelige problemer. I disse sammenhænge har bydelsmødrene lånt et lokale i Beboerprojekt Bispebjerg, de har talt med kvinderne på legepladsen eller hjemme hos dem selv, men et mere fast tilhørssted som både bydelsmødre og kvinder kender og føler sig trygge ved vurderes at kunne styrke projektet i forhold til at afholde samtaler om personlige, følsomme emner. Projektet har ydermere afholdt flere forskellige typer af fælles rådgivninger, hvor flere kvinder har deltaget samtidigt, herunder 4 mødrecaféer på Holbergskolen. Evalueringen viser, at disse rådgivninger bidrager til, at kvinderne får et stort udbytte på flere områder: dels kan kombinationen af tilførsel af viden og fælles erfaringsudveksling fremhæves som særdeles udbytterig for kvinderne, og dels vurderes de fælles rådgivninger at være med til at skabe netværk mellem kvinderne.

Bydelsmødrenes rådgivninger har overordnet set været meget vellykkede, og kvinderne oplever særligt at have fået udbytte inden for følgende områder:

1. Størstedelen af kvinder oplever, at have fået øget kendskab og bedre muligheder for at have kontakt til kommunale sociale og beskæftigelsesmæssige tilbud
2. Størstedelen af kvinderne oplever, at have fået en øget viden om skoler og daginstitutioner og bedre muligheder for forældresamarbejde
3. Størstedelen af kvinderne oplyser, at de har fået øget kendskab og bedre muligheder for at deltage i lokale tilbud
4. Størstedelen af kvinderne giver udtryk for at de har fået øget viden om børnerelaterede emner og bedre muligheder for kontakt til børnene

Evalueringen viser, at langt størstedelen af kvinderne har opnået en øget viden inden for ovenstående områder, som giver dem flere muligheder for at handle og påvirke deres egen livssituation. Derudover handler kvinderne i høj grad på den viden, de opnår, hvad enten det indebærer en ændring i deres måde at opdrage deres børn på, at de er begyndt at deltage i det lokale foreningsliv, eller at de i højere grad gør brug af de kommunale tilbud. På denne måde oplever kvinderne, at rådgivningerne har bidraget til en forbedring af deres hverdag, som gør, at de oplever en bedre trivsel.

I forhold til projektets sekundære målgruppe, kvindernes børn og ægtemænd, formodes det, at den øgede trivsel, som kvinderne giver udtryk for, at de oplever, har en positiv effekt på resten af familien. I forhold til børnene viser evalueringen, at bydelsmødrenes rådgiv-

ning har en konkret effekt, idet kvinderne handler anderledes mht. at opdrage børnene og mht. at have kontakt til skoler, daginstitutioner m.v. Ud fra bydelsmødrenes udtalelser er det imidlertid tvivlsomt, hvorvidt bydelsmødrenes rådgivninger har en effekt i forhold til kvindernes ægtemænds adfærd, fx i forhold til at bruge de kommunale tilbud.

Samarbejdet mellem bydelsmødre og kommunale aktører

Kvindeambassadørerne er blevet inddraget relativt sent i projektføreløbet, og der har været udfordringer forbundet med at afstemme kvindeambassadørernes rolle i projektet. Kvindeambassadørerne har i mindre udstrækning fungeret som brobyggere til det kommunale system, sådan som det ellers var projektets hensigt. Ligeledes har der i mindre grad fundet et decideret samarbejde sted mellem bydelsmødre og kvindeambassadører i forhold til, hvad der var projektets oprindelige hensigt.

Projektet har i stedet til en vis grad samarbejdet direkte med andre kommunale aktører. Samarbejdet med kommunale aktører, hvad enten disse er kvindeambassadører eller ej, vurderes at være en styrke for projektet, og der kan påpeges flere områder, hvor samarbejdet mellem bydelsmødrene og de kommunale aktører kan styrke indsatsen over for kvinder med sociale problemer:

1. Bydelsmødrene har gennem de kommunale aktører adgang til specialiseret viden, som de kan gøre brug af i deres rådgivninger hos kvinderne. Dette drejer sig både om viden om målgruppen samt den kommunale aktørs fagspecifikke viden – fx om kontanthjælpsregler eller om børns ernæring. Denne samarbejdsform er indtil videre den mest udbredte i projektet. Indtil videre er det primært den fagspecifikke viden, bydelsmødrene har gjort brug af.
2. Bydelsmødrene kan gennem deres opsøgende arbejde i lokalområderne skabe kontakt til kvinder, der har ringe eller ingen tilknytning til det kommunale system, og være med til at igangsætte en social indsats i tilfælde, hvor dette måtte være nødvendigt. Dette har, som tidligere nævnt, indtil videre gjort sig gældende i enkelte tilfælde.
3. De kommunale aktører og bydelsmødrene kan samarbejde om konkrete sager. Der er indtil videre enkelte eksempler på, hvordan bydelsmødrene i et sådant samarbejde kan skabe en bedre forståelse mellem kvinden og den kommunale aktør, som kan styrke den kommunale indsats over for kvinden.
4. Flere kommunale aktører kommer gennem deres arbejde i kontakt med kvinder, der kan have behov for bydelsmødrenes rådgivning og kan formidle kontakten mellem kvinderne og bydelsmødrene. Bydelsmødrene kan på denne måde fungere som en opfølgning på eller et supplement til den indsats, der allerede bliver gjort i det kommunale system. Denne samarbejdsform har særligt været udbredt i den sidste del af projektperioden. Mens det var projektets hensigt at kvindeambassadørerne skulle henvise kvinder til projektet, viser evalueringen at det i højere grad er andre kommunale aktører end kvindeambassadørerne, der henviser til projektet.

Erfaringerne fra Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjerg viser, at et samarbejde mellem kommunale aktører og bydelsmødre i høj grad kan være med til at styrke indsatsen over for etniske minoritetskvinder med sociale problemer. Kvindeambassadørerne har i denne henseende ikke udfyldt den rolle i projektet, som projektet havde til hensigt, at de skulle udfylde. Evalueringen viser, at en højere grad af afklaring af, hvordan projektet kan gøre brug af kvindeambassadørernes faglige kompetencer, samt en mere regelmæssig kontakt mellem kvindeambassadører og bydelsmødre, kunne have bidraget til at styrke kvindeambassadørernes funktion i projektet, både i forhold til at agere brobyggere til det kommunale system og i forhold til at udvikle bydelsmødrenes arbejde.

Ændringer i det kommunale system

Samarbejdet med bydelsmødrene kan i høj grad bidrage til at styrke de kommunale aktørers viden om og forståelse for de besøgte kvinder. Der har imidlertid i løbet af projektperioden været begrænset direkte kontakt mellem bydelsmødrene og hhv. kvindeambassadørerne og andre kommunale aktører, hvorfor bydelsmødrenes bidrag til en øget viden hos de kommunale aktører også har været begrænset.

Det har været projektets hensigt, at kvindeambassadørerne skal videreformidle den viden, de opnår gennem projektet om socialt isolerede kvinder, til øvrige dele af det kommunale system. Dette har i et vist omfang været tilfældet, og projektet har yderligere igangsat en kommunal strategi rettet direkte mod andre kommunale aktører for at disse kunne opnå en øget viden om socialt isolerede kvinder. Det vurderes, at kvindeambassadørerne og den kommunale strategi til sammen succesfuldt har bidraget til at skabe en øget viden om projektet i det kommunale system. Hvorvidt den kommunale strategi og kvindeambassadørerne har bidraget til en øget viden om og forståelse for socialt isolerede kvinder i det kommunale system er imidlertid vanskeligt at konkludere.

Bydelsmorrollen

Evalueringen fremhæver vigtigheden af at afgrænse bydelsmødrenes rolle samt at specificere projektets målgruppe, herunder typen og graden af de problemer, som bydelsmødrene kan og skal rådgive om. Dette kan bidrage til at kvalificere bydelsmødrenes indsats over for 'socialt isolerede' eller 'socialt udsatte' kvinder samt at styrke samarbejdet med de kommunale aktører. Det synes i denne sammenhæng vigtigt at være opmærksom på følgende:

1. Bydelsmødres fleksibilitet. Bydelsmødrenes styrke er netop at de er tilgængelige i lokalområderne og fleksible på alle tider af døgnet, men det kan være en udfordring at afgrænse omfanget af problemer, som bydelsmødrene i kraft af deres tilgængelighed skal sætte ind over for, samt at sikre at bydelsmødrene samtidigt kan leve deres private liv i boligområderne.
2. Kombinationen af det professionelle og det personlige. Den relation, som bydelsmødrene opbygger til kvinderne er på én og samme tid personlig og professionel, hvilket netop udgør en af styrkerne i bydelsmødrenes rådgivning. Det personlige kan imidlertid også gøre det svært for bydelsmøren at afslutte forløbene. Det er ydermere væsentligt at være opmærksom på, hvor professionel bydelsmøren skal være, og hvorvidt hun bevæger sig ind på områder, der kræver en socialfaglig professionel indsats.
3. De fælles referencerammer. Det at bydelsmødrene i mange tilfælde deler kulturelle, sproglige m.v. referenceramme med kvinderne er en væsentlig styrke i forhold til fx at skabe tillid til bydelsmøren. Det er imidlertid også væsentligt at være opmærksom på at forholde sig til de problematikker, der ligger heri – fx i forhold til sladder og social kontrol.

Bydelsmødrenes udbytte

Da de rekrutterede bydelsmødre i mange tilfælde er i arbejde eller under uddannelse, blev det i starten af projektperioden besluttet, at bydelsmødrene i mindre grad var målgruppe for projektet. Det kan konkluderes, at én bydelsmor har fået arbejde som følge af sin deltagelse i projektet. Derudover oplever alle bydelsmødrene at have fået et stort personligt udbytte af projektet. De har dels fået viden om emner som børneopdragelse og det kommunale system, som de kan bruge i deres egen hverdag, og dels har de fået interesse for at udføre socialt arbejde.

Indhold

Konklusioner	3
Projektets målgruppe og opsøgende metoder	3
Projektets rådgivninger	4
Samarbejdet mellem bydelsmødre og kommunale aktører	5
Ændringer i det kommunale system	6
Bydelsmørrollen	6
Bydelsmødrenes udbytte	6
Kapitel 1: Indledning	8
1.1 Evalueringens formål	8
1.2 Læsevejledning	8
1. 2. Kort om Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg	9
1. 3. Projektets ressourcer og rammer	10
1. 4. Klarlægning af projektets forandringsteorier	11
Kapitel 2: Evalueringens metoder	15
Kapitel 3: Projektets målgruppe	18
3. 1. At arbejde med kategorien 'socialt isolerede kvinder' i praksis	18
3. 2. Hvad kendetegner de kvinder der er blevet besøgt?	19
3. 3. Målgruppe for forebyggelse af social isolation	22
Kapitel 4: Projektets synliggende og opsøgende metoder	23
4. 1. Projektets opsøgende metoder	24
4. 2. Kontakten til de socialt isolerede kvinder	26
4. 3. Opsamling	27
Kapitel 5: Bydelsmødreprojektets rådgivninger	28
5.1 Generelt om projektets rådgivninger	28
5.2 Projektets rådgivningsformer	28
5. 2. 1. Individuelle samtaler	29
5. 2. 2. Fælles rådgivninger	29
5. 3. Indholdet i rådgivningerne	31
5. 4. Rådgivningsmetoder	32
5. 6. Tillid og tryghed i rådgivningen	35
5. 7. Målgruppens udbytte af rådgivningerne	35
Kapitel 6: Netværksskabelse i lokalområdet	40
6. 1. Netværk ud fra eksisterende tilbud	40
6. 2. Netværk med udgangspunkt i projektets aktiviteter	40
Kapitel 7: Projektets indsatser i det kommunale system	42
7. 1. Kvindeambassadørernes rolle i projektet	42
7. 2. Kommunale kompetencer	42
7. 3. Samarbejdet mellem kvindeambassadørerne og bydelsmødrene	43
7. 4. Øget viden og ændringer i det kommunale system	46
7. 4. 1. Øget viden hos kvindeambassadørerne	47
7. 4. 2. Kvindeambassadørernes videreformidling af viden	48
Kapitel 8: Bydelsmørrollen	50
Kapitel 9: Bydelsmødrenes udbytte	53
Bilag 1:	54
Bilag 2:	56
Bilag 3:	58
Bilag 4:	61
4.1 Evalueringens telefonundersøgelse	61

Kapitel 1: Indledning

1.1 Evalueringens formål

Slutevalueringen af Projekt Bydelsmødre I Akacieparken og på Bispebjerg er den anden af fire slutevalueringer, der udarbejdes i den fælles evaluering af bydelsmødreprojekterne i Københavns Kommune. Foreløbigt evalueres projekterne sideløbende hver for sig, og ved udgangen af 2010 samles erfaringer og konklusioner på tværs af de københavnske bydelsmødreprojekter i en fælles evalueringsrapport (se bilag 1 for en oversigt over evalueringens præmisser).

Den væsentligste hensigt med rapporten er at undersøge bydelsmødreprojektets resultater. Derfor fokuserer rapporten på sidste fase af projektet, men vurderer samtidig projektet som en helhed ved at undersøge, hvordan projektets aktiviteter har bidraget til at opnå resultaterne. Der trækkes i den forbindelse tråde tilbage til de to statusnotater om dels projektets rekruttering og uddannelse af bydelsmødrene og dels projektets midtvejsstatus, som tidligere er udarbejdet i forbindelse med evalueringen af bydelsmødreprojektet i Akacieparken/Bispebjerg.

Rapportens konklusioner og anbefalinger kan anvendes i forbindelse med en diskussion om en eventuel fremtidig forankring af de københavnske bydelsmødreprojekter eller i forbindelse med opstart eller udvikling af andre bydelsmødreprojekter på nationalt plan.

Rapporten vil blive givet til orientering til Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration, Drifts- og Udviklingskontoret for udsatte grupper, misbrug og bolig i Socialforvaltningen og Kontor for integrationservice i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen i Københavns Kommune.

1.2 Læsevejledning

Rapporten er bygget op som følger:

Kapitel 1 giver et overblik over bydelsmødreprojektet i Akacieparken/Bispebjerg og de forandrings teorier, projektet bygger på, projektets indsatsområder samt projektets ressourcer og rammer.

I kapitel 2 opsummeres hvilke undersøgelsesmetoder, der ligger til grund for rapportens konklusioner.

Kapitel 3 behandler overvejelser omkring projektets målgruppe og vurderer, om projektet er lykkedes med at etablere kontakt til denne.

I kapitel 4 undersøges de synliggende og opsøgende metoder, som projektet har iværksat. Det vurderes i denne forbindelse om nogle metoder er bedre egnede end andre til at etablere kontakt til socialt isolerede eller udsatte kvinder.

Kapitel 5 omhandler bydelsmødreprojektets rådgivninger. Kapitlet belyser først projektets rådgivningsformer og de emner, de besøgte kvinder er blevet rådgivet om. Dernæst sættes fokus på kommunikationen mellem bydelsmødrene og de besøgte kvinder samt længden af projektets rådgivninger. Til sidst i kapitlet undersøges kvindernes tilfredshed med rådgivningerne, og hvad målgruppens udbytte af rådgivningerne har været.

I kapitel 6 beskrives projektets aktiviteter for at skabe og inddrage kvinder i netværk i lokalområderne, og resultaterne heraf vurderes.

Kapitel 7 behandler projektets brobygning mellem de besøgte kvinder og det kommunale system. Det belyses, hvordan projektet har arbejdet med at inddrage hhv. kommunale kvindeambassadører og andre kommunale aktører i projektet og det vurderes, hvordan sam-

arbejdet med kommunale aktører har bidraget til at styrke bydelsmødrenes arbejde samt kontakten mellem kvinderne og det kommunale system. Det vurderes ydermere, hvordan samarbejdet med kommunale aktører har bidraget til at skabe en øget viden om målgruppen i det kommunale system, som kan danne udgangspunkt for en bedre kontakt mellem socialt isolerede kvinder og det kommunale system.

I kapitel 8 tages der udgangspunkt i de mange forskellige forventninger, som besøgte kvinder og samarbejdspartnere har til bydelsmødrene, og der peges på styrker og udfordringer, der synes at gøre sig gældende i forbindelse med at definere og afgrænse bydelsmødrenes arbejde.

Sluttelig vurderes i kapitel 9 bydelsmødrenes udbytte af projektet.

Rapporten evaluerer både på forhold, der er indeholdt i projektets succeskriterier, og på relevante forhold, der ikke er belyst i succeskriterierne. Succeskriterierne nævnes ikke eksplicit i løbet af rapporten, men en opsummerende vurdering af succeskriterierne forefindes i bilag 3.

1. 2. Kort om Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/ Bispebjerg

På baggrund af succesfulde erfaringer med projekt 'Stadtteilmütter' i Berlin, har Integrationsministeriet afsat midler til iværksættelse af bydelsmødreprojekter i Danmark. Bydelsmødreprojekterne er selvstændige sociale integrationsprojekter med forskelligt fokus og organisering, men de bygger alle på samme koncept: At uddanne etniske minoritetskvinder til at lave opsøgende arbejde blandt andre kvinder med etnisk minoritetsbaggrund i deres boligområde for at udføre 'mor-til-mor' rådgivninger om emner som bl.a. børneopdragelse og lokale samt kommunale tilbud for børn og voksne.

Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg startede i november 2008. Projektet er forankret på Drifts- og Udviklingskontor for Udsatte grupper, misbrug og bolig i Socialforvaltningen i Københavns Kommune.

Hensigten med projektet er, at 9 bydelsmødre med etnisk minoritetsbaggrund skal rådgive mødre i Akacieparken og Bispebjerg og bygge bro mellem de etablerede lokale og kommunale tilbud i lokalområderne. Projektets overordnede formål er at aktivere socialt udsatte kvinders ressourcer til gavn for dem selv, deres børn, ægtefæller og samfundet. Den primære målgruppe for projektet er således socialt isolerede og udsatte kvinder, mens disse kvinders børn og ægtemænd udgør projektets sekundære målgruppe (se nærmere om målgruppen i kapitel 3). På sigt ønsker projektet at mindske antallet af socialt isolerede etniske minoritetsfamilier og styrke deres integration i samfundet, samt at reducere sociale, sundhedsmæssige og opdragelsesmæssige problemer i familierne.

Et væsentligt indsatsområde i forbindelse med at forbedre familiernes integration er, at styrke kontakten mellem familierne og de kommunale tilbud, herunder dels at styrke målgruppens kendskab til og brug af de kommunale tilbud, og dels at styrke de kommunalt ansattes kompetencer i forhold til at forstå og hjælpe målgruppen. Som et led i denne indsats er der rekrutteret 8 kommunale kvindeambassadører, som dels skal være med til at udvikle bydelsmødrenes arbejde, og dels skal fungere som brobyggere til det kommunale system.

Bydelsmødrene blev rekrutteret i foråret 2009 og gennemgik derefter et uddannelsesforløb, hvor de bl.a. fik undervisning i børneopdragelse, unge og uddannelse, forældrerollen, identitet og social isolation, muligheder i Akacieparken og på Bispebjerg, sundhed og sygdomsopfattelse, seksualitet og prævention samt rådgivningsteknik. Efter endt uddannelse – i maj 2009 – påbegyndte bydelsmødrene det opsøgende arbejde med dels at skabe kontakt til områdets beboere samt lokale- og kommunale aktører og dels at rådgive mødre i forskellige fora.

Projektet forløber i perioden til den 31.12.2010 og fortsætter dermed rådgivningerne året ud.

I. 3. Projektets ressourcer og rammer

Projektet opererer inden for to områder: I Akacieparken i Valby, hvor der er ca. 1.600 beboere, og på Bispebjerg, hvor der er ca. 5.000 beboere. Grundet forskellen i beboerantal besluttede projektleder og styregruppe fra projektets start, at det var hensigtsmæssigt at fordele ressourcerne således at der var flere bydelsmødre på Bispebjerg end i Akacieparken. Pt. er der 6 aktive bydelsmødre på Bispebjerg og 2 i Akacieparken. Fordelingen af besøg afspejler da også denne ressourcefordeling. Omkring 70 % af rådgivningerne registreret pr. 31. juni 2010 har fundet sted på Bispebjerg, i Nordvestkvarteret og på Nørrebro, 13 % har fundet sted i Akacieparken, mens 15 % har fundet sted andre steder.

Projektets forankring

Projektets forankring i Københavns Kommune vurderes på mange områder at have været en stor styrke for projektet. Projektet har både gennem projektleders position som kommunalt ansat og gennem kvindeambassadørerne en direkte indgang til det kommunale system – både det sociale og det beskæftigelsesmæssige område. Denne indgang ser ud til at have været meget brugbar i forhold til at få svar på faktuelle spørgsmål, der er opstået i bydelsmødrenes arbejde og til at forbedre en social eller beskæftigelsesrettet indsats over for en konkret kvinde eller familie. Ud fra bydelsmødrenes udtalelser tyder det på, at det ikke har været et udbredt problem i kontaktskabelsen til kvinderne, at projektet er kommunalt forankret. En bydelsmor fortæller, at flere kvinder opfatter bydelsmødrene som et efterspurgt talerør til kommunen.

Projektleder understreger imidlertid vigtigheden af også at samarbejde med de lokale helhedsplaner, da hun oplever, at de har en bedre føling med hvilke aktiviteter og tiltag, der finder sted i lokalområderne, og de har et lokalt netværk som det kan være gavnligt for projektet at trække på. Projektet har, særligt i kraft af projektleders fysiske placering i samme kontor som den boligsociale indsats på Bispebjerg, kunnet etablere et omfattende samarbejde med helhedsplanen i Bispebjerg. Projektet har ydermere, om end i en mindre grad, samarbejdet med helhedsplanen i Akacieparken. De interviewede samarbejdspartnere fra helhedsplanerne i begge områder påpeger, at projektet har været med til at styrke deres arbejde, idet de har haft en direkte adgang til det kommunale system gennem projektleder.

Økonomi og ressourcer

Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjerg har fået bevilliget i alt 1.000.000 kr. fra Integrationsministeriet samt 1.366.500 kr. fra Den Tværgående Integrationspulje¹.

Projektkoordinator er ansat 37 timer om ugen. Bydelsmødrene aflønnes på timebasis med 125 kr. i timen. Der er i den sidste del af projektperioden blevet åbnet for at bydelsmødrene kan arbejde mere end de 7,9 timer om ugen, som var de oprindelige rammer. Bydelsmødrenes arbejdstider er derfor pt. varierende.

Ledelse

Projektet ledes af en projektleder, som er ansat 37 timer om ugen. Vigtigheden af projektleders rolle i forhold til kontakten til både bydelsmødre og samarbejdspartnere belyses løbende i rapporten.

Til projektet har der været knyttet en styregruppe. Ifølge projektleder er en sammensætning af lokale såvel som kommunale aktører i styregruppen en fordel. Derved kan man sikre, at projektet får tilført viden fra forskellige fagpersoner, der på forskellig vis har kontakt til målgruppen og relevante aktører.

¹ Se endvidere bilag 2 for projektets økonomiske og organisatoriske rammer.

Projektledere/koordinatorer fra de fire københavnske bydelsmødreprojekter har endvidere afholdt netværksmøder, hvor de har kunnet sparre og erfaringsudveksle, samt trække på bydelsmødre fra hinandens projekter, hvis et projekt manglede en bydelsmødre inden for en bestemt sproggruppe. Projektleder har, idet hun er ansat flere timer end koordinatorerne i de andre projekter, haft en væsentlig rolle i forhold til at koordinere netværksmøderne, og hun har været medvirkende til at oprette landsnetværket for bydelsmødreprojekterne i Danmark.

Supervision og samarbejdet mellem bydelsmødre og projektleder

Bydelsmødrene har i deres daglige arbejde kontakt med projektlederen under de månedlige supervisionsarrangementer. Formålet med supervisionen er for det første at opkvalificere bydelsmødre i forhold til den viden og de kompetencer, som dels bydelsmødrene og dels projektleder oplever, at bydelsmødrene kan have gavn af i deres daglige arbejde, og for det andet at skabe rum for udveksling af erfaringer og oplevelser bydelsmødrene imellem. Formen på supervisionen er derfor, at der hver gang er et fagligt oplæg om et emne, som enten projektleder eller bydelsmødre påpeger som relevant. Derefter er der en runde, hvor bydelsmødrene fortæller om deres oplevelser. Bydelsmødrene giver udtryk for, at de er tilfredse med den supplerende undervisning, og at de oplever at få undervisning inden for de emner, som de efterspørger.

Projektleder fortæller at hun ydermere bruger ca. 1 time hver dag på at rådgive og støtte bydelsmødrene i forhold til konkrete sager. Bydelsmødrene giver udtryk for at de oplever det som en givtig samarbejdsform at de kan kontakte projektleder, når de har behov for det.

En ressourcestærk bydelsmødregruppe

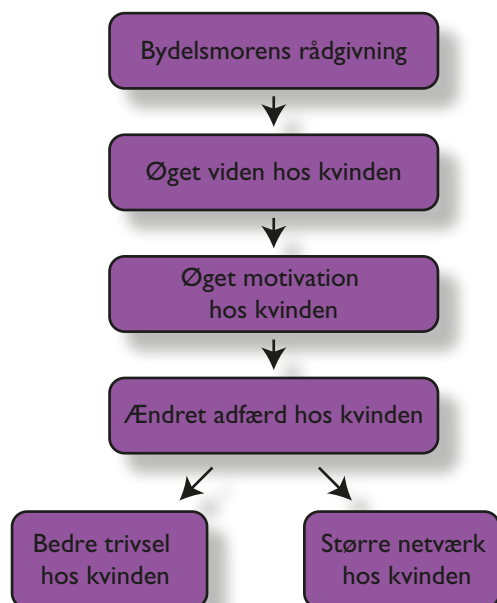
Det fremgår af projektansøgningen, at bydelsmødrene skal være udpeget blandt ressourcestærke kvinder med etnisk minoritetsbaggrund som enten kan være i arbejde eller på kontanthjælp. At rekruttere ressourcestærke bydelsmødre, som overvejende er på kontanthjælp og gøre arbejdet som bydelsmødre til en del af deres aktiveringsforløb, har ikke været muligt i praksis. I rekrutteringsfasen vurderede projektleder, at størstedelen af kvinderne på kontanthjælp, som meldte sig til projektet, havde for svage personlige ressourcer og for utilstrækkelige danskundskaber til at de kunne varetage jobbet som bydelsmødre.

Bydelsmødrene som gruppe er kendetegnet ved at de alle er mødre, som har relationer til enten Akacieparken eller på Bispebjerg. Bydelsmødrene repræsenterer fire forskellige sproggrupper; arabisk, somali, farsi og serbisk. Beskæftigelsesmæssigt er størstedelen af bydelsmødrene enten i arbejde eller under uddannelse. F.eks. arbejder flere af bydelsmødrene som tolke, og én er uddannet skolelærer. Bydelsmødrenes forskellige personlige, sociale og faglige baggrunde betyder, at de arbejder forskelligt. Ved at bruge egne kompetencer og erfaringer har de på forskellig vis kunnet tilbyde rådgivning til mødrene i Akacieparken og på Bispebjerg.

1. 4. Klarlægning af projektets forandringsteorier

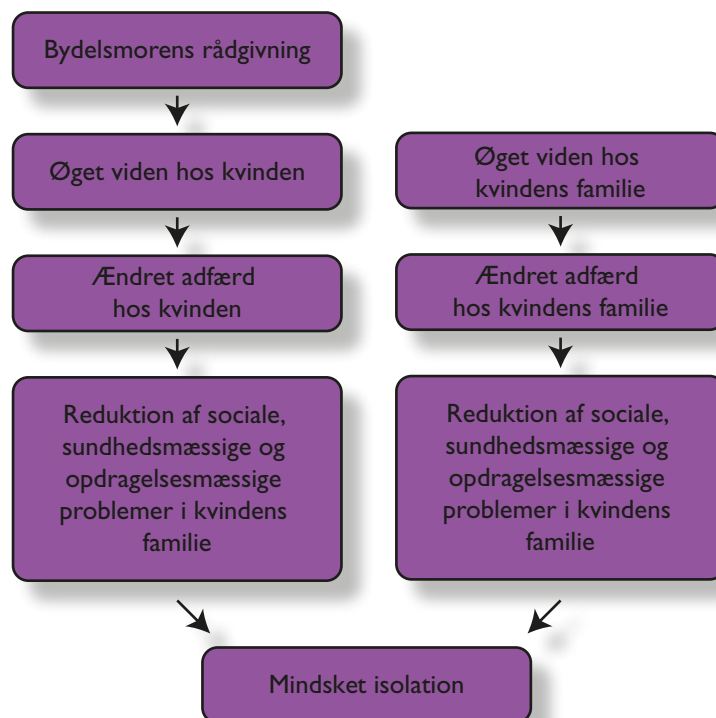
Bag Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg ligger nogle antagelser om, hvorfor og hvordan udvalgte aktiviteter fører til bestemte resultater hos projektets målgruppe. Nedenfor er tre af projektets forandringsteorier illustreret. Projektets forandringsteorier bidrager samlet set til at opfylde projektets formål om at aktivere socialt isolerede kvinders ressourcer til gavn for dem selv, deres børn og ægtefælle, samt samfundet, men holdes her adskilt for enkelhedens skyld.

Figur 1: Vejen fra rådgivning til trivsel og netværk hos kvinden

Figur 1 viser, hvordan bydelsmødreprojektets rådgivninger har til hensigt at skabe en øget viden hos de besøgte kvinder for at øge kvindernes motivation og muligheder for at håndtere de udfordringer, de har talt med bydelsmødrene om. Øget viden og motivation antages at være skridt på vejen til, at kvinderne ændrer adfærd og handler på bydelsmødrenes rådgivning, således at de kan opnå en bedre trivsel og få et større netværk. Dette antages at være medvirkende til at mindske den sociale isolation hos kvinderne. Det undersøges i rapporten, hvordan projektet har arbejdet med denne forandringsteori.

Figur 2: Vejen til familien går gennem kvinden

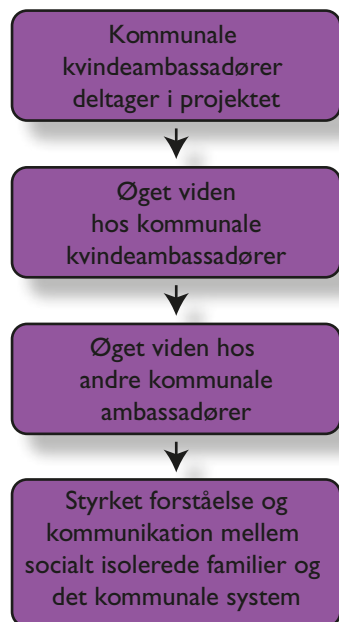

Figur 2 illustrerer projektets antagelse om, at bydelsmødrenes rådgivning af kvinder medfører en forbedring af familiens samlede situation. Dette sker for det første ved at kvinden handler på den viden, som hun opnår gennem bydelsmorens rådgivning, og at disse handlinger på forskellig vis medvirker til en reduktion af problemer i familien. Der kan både være tale om at kvinden ændrer adfærd i forhold, der vedrører hende selv. I sådanne tilfælde antages en bedring af kvindens situation at have en afsmittende effekt på resten af familien – antagelsen er at 'en glad mor giver glade børn'. Men der kan også være tale om forhold, der direkte vedrører resten af familien – fx børneopdragelse – og som dermed har en direkte effekt på familien. For det andet fungerer kvinden som en indgang til familien ved at det antages, at hun videreformidler den viden, hun har opnået gennem bydelsmorens rådgivning til sin familie, som handler på denne viden og derved reducerer problemer i familien. Samlet set er det projektets hensigt gennem kvinden at mindske familiernes isolation.

Det vurderes løbende i rapporten, hvordan projektet har operationaliseret disse antagelser, og hvordan bydelsmødrene har været klædt på i forhold til at rådgive om forhold der kan føre til ændringer hos børn og ægtemænd.

Figur 3: Ændringer i det kommunale system

Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg sigter som det eneste af de fire københavnske bydelsmødreprojekter bevidst mod at skabe ændringer i den kommunale praksis omkring socialt isolerede etniske minoritetskvinder. I denne sammenhæng er de kommunale kvindeambassadører centrale. Forandringsteorien, der beskriver, hvordan de kommunale kvindeambassadører bidrager til en styrket kommunikation mellem det kommunale system og kvinderne og deres familier er illustreret i figur 3.

Det vil løbende i rapporten blive vurderet, hvordan denne antagelse er blevet operationaliseret og hvilke roller hhv. kommunale kvindeambassadører, andre kommunale aktører samt bydelsmødrene har haft i denne henseende.

Kapitel 2: Evalueringens metoder

Slutrapporten bygger primært på datamateriale genereret fra primo marts til ultimo juni 2010. Der trækkes endvidere tråde tilbage til de to forudgående statusnotater, som er baseret på datamateriale fra hhv. foråret 2009 og september – oktober 2009.

Følgende metoder danner baggrund for rapportens konklusioner²:

- Projektkoordinators logbog
- Interview med projektkoordinator
- Interviews med besøgte kvinder
- Observation af en mødrecafé på en lokal skole
- Fokusgruppeinterview med bydelsmødrene
- Telefoninterviews med kvindeambassadører og projektets samarbejdspartnere
- Registreringsskemaer
- Telefonundersøgelse med besøgte kvinder
- Projektkoordinators logbog

Projektkoordinator har ført logbog fra den 1. oktober 2009 til den 29. juni 2010, hvor hun har noteret projektets arrangementer og aktiviteter. Logbogen indeholder ligeledes overordnede overvejelser om bydelsmødrenes opsøgende metoder, projektets rådgivninger, målgruppe, gruppemøder samt samarbejdsinitiativer med lokale og kommunale aktører.

Interview med projektkoordinator

For at få et dybere indblik i projektets forløb afholdtes der i foråret 2010 et interview med projektleder. Interviewet omhandlede projektets overordnede status, valg og fravalg samt eventuelle kursændringer i løbet af projektperioden. Endvidere gav projektleder sit bud på, hvad projektet har opnået på baggrund af de gennemførte aktiviteter, og hvordan resultaterne stemmer overens med projektets formål.

Interviews med kvinder, der har modtaget rådgivning af projektet

Bydelsmødrene har brugt en stor del af deres tid på overhovedet at få kontakt og etableret tillid til kvinderne. Denne proces har evalueringen ikke i samme grad haft mulighed for at gennemgå, hvorfor det har været vanskeligt at få kvinder, der har haft besøg af en bydelsmor, til at deltage i interviews. Vi har foretaget kvalitative interviews med i alt fire kvinder, der har gjort brug af projektet. To af disse havde haft besøg af en bydelsmor, og to havde deltaget i en mødrecafé på en skole. Disse interviews giver et nuanceret indblik i, hvordan forskellige kvinder har oplevet projektets forskellige indsatser og danner dermed baggrund for en vurdering af projektets resultater.

Observation af mødecafé

Under en mødrecafé på Holbergskolen, observerede vi rammerne for én af projektets væsentligste fællesrådgivninger. Observation af stemningen under og formen på arrangementet giver et indblik i styrker og udfordringer ved denne rådgivningsform.

Fokusgruppeinterview med bydelsmødrene

For at få et dybere indblik i bydelsmødrenes konkrete arbejde samt deres erfaringer, holdninger til og udbytte af projektet, foretog vi et fokusgruppeinterview. Fem ud af ni bydelsmødre deltog. Idet bydelsmødrene jævnligt mødes til gruppemøder og sparrer med hinanden, vurderes det, at udtalelserne til fokusgruppeinterviewet generelt er repræsentative for bydelsmødregruppen. Fokusgruppeinterviewet tog udgangspunkt i bydelsmødrenes oplevelser med det opsøgende arbejde, og deres vurdering af de besøgte kvinder og deres familiers udbytte af rådgivningerne.

² Se endvidere bilag 4 for en uddybning af rapportens metoder.

Telefoninterviews med projektets samarbejdspartnere

Seks ud af otte af de kommunale kvindeambassadører blev interviewet telefonisk for at belyse, hvordan de har samarbejdet med bydelsmødreprojektet og hvilke resultater de oplever, at samarbejdet har ført til. Herudover blev en anden kommunal aktør, som havde deltaget i kursusdagen afholdt i forbindelse med den kommunale strategi, og en integrationsvejleder på en lokal skole interviewet med henblik på at belyse forskellene mellem kvindeambassadørernes og andre kommunale aktørers samarbejde med projektet.

Ydermere blev fire af projektets lokale samarbejdspartnere interviewet. Interviews blev foretaget med medarbejdere i helhedsplanerne i Akacieparken og på Bispebjerg og to medarbejdere fra lokale foreninger på Bispebjerg.

Registreringskemaer

Bydelsmødrene har efter hver rådgivning af mere end ½ times varighed udfyldt et registreringskema i perioden maj 2009 til 31. juni 2010. Her har de registreret følgende:

- Hvad der blev talt om under besøget
- Hvorvidt bydelsmøden kunne svare på de stillede spørgsmål, eller vidste hvem hun skulle henvise den besøgte kvinde til
- Hvordan bydelsmøden havde fået kontakt til kvinden, om hun havde besøgt hende før, og om kvinden gerne ville have besøg af en bydelsmor igen

Per 1. marts 2010 blev registreringskemaerne justeret, og enkelte kategorier blev tilføjet. De tilføjede kategorier handler bl.a. om, hvorvidt bydelsmøden har rådgivet flere kvinder ad gangen og hvor rådgivningen har fundet sted. For at danne et billede af, hvad der karakteriserede de kvinder, bydelsmødrene rådgav, har der på de nye skemaer ydermere været mulighed for at afkrydse følgende indikatorer:

- Kvinden taler ikke så godt dansk
- Kvinden kender ikke det danske system så godt
- Kvinden føler sig fremmed i Danmark
- Kvinden har ikke så meget kontakt til andre
- Kvinden er ensom
- Kvinden har familieproblemer
- Kvinden har fysiske eller psykiske problemer (fx smerter eller depression)
- Kvinden er ikke under uddannelse eller i arbejde
- Kvinden har store økonomiske problemer

Evalueringen opererer med, at jo flere indikatorer, bydelsmøden har afkrydset i beskrivelsen af en kvinde, jo større sandsynlighed er der for, at kvindens livsvilkår er kendetegnet ved social isolation³.

De forskellige registreringer fordeler sig som følger:

Type registreringskema	Antal registrerede rådgivninger	Heraf antal unikke kvinder
Skema i brug fra maj 2009 – marts 2010	320	102
Skema i brug fra marts 2010 – 31. juni 2010	52	19
Registreringer i alt	372	121

3 Indikatorerne er udvalgt med inspiration fra rapporten "Socialt isolerede kvinder med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune" af Helle Rahbæk Asserhøj, Linda Orvokki Frimodt Hansen og Jacob Als Thomsen, Als Research, 2008.

I flere af registreringsskemaerne mangler der afkrydsning af en eller flere svarkategorier, hvorfor nogle af følgende analyser indebærer en vis usikkerhed.

Telefonundersøgelse af de besøgte kvinder⁴

I perioden den 14. juni til den 2. juli 2010 udførtes en telefonundersøgelse på tværs af de fire københavnske bydelsmødreprojekter med henblik på kvantitativt at belyse målgruppens tilfredshed med og udbytte af projekternes rådgivninger. Bydelsmødrene har i forlængelse af deres rådgivninger adspurgt de besøgte kvinder, om de ønskede at deltage i undersøgelsen, og de kvinder, der indvilgede, blev ringet op af en bydelsmor og interviewet ud fra et struktureret spørgeskema (se bilag 4.3). 43 ud af 121 forskellige kvinder, der har modtaget rådgivning af projektet i Akacieparken/Bispebjerg, indvilgede i at deltage i telefonundersøgelsen. Ud af de 43 kvinder lykkedes det bydelsmødrene at udføre interviews med 15. En nøjagtig vurdering af de resultatorienterede succeskriterier, der har kvantitative parametre for succes, ville kræve, at det lykkedes at komme i kontakt med en repræsentativ del af de kvinder, der er blevet rådgivet af projektet. Dette har imidlertid ikke været muligt (se bilag 4).

⁴ Telefonundersøgelsens planlægning, designprincipper, datagrundlag og resultater er uddybet i bilag 4.

Kapitel 3: Projektets målgruppe

Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg retter sig ifølge projektansøgningen mod de mest socialt isolerede kvinder med etnisk minoritetsbaggrund inden for aldersgruppen 16-50 år. Der er tale om personer, som står uden for arbejdsstyrken og som falder inden for én af nedenstående kategorier:

1. Kontanthjælpsmodtagere, som ikke står til rådighed for arbejdsmarkedet
2. Personer på syge- og barseldagpenge, som ikke har beskæftigelse
3. Personer helt uden for arbejdsstyrken og uddannelsesområdet, som ikke modtager offentlig hjælp

Projektet bygger på en undersøgelse foretaget af Als Research blandt socialt isolerede etniske minoritetskvinder i Københavns Kommune i februar til september 2008. Undersøgelsen peger på, at kvinderne deler forskellige vilkår. For det første deler de et minoritetsvilkår: de er alle minoriteter i et samfund som de føler sig udenforstående for. For det andet deler de et migrationsvilkår: de har alle en migrationshistorie med traumer eller andre psykiske mén. Herudover deler de et marginaliseringsvilkår, idet de står uden for arbejdsmarkedet, mangler dansk kundskaber, mange er enlige mødre, de lever under økonomisk svære vilkår og lider af mange fysiske og psykiske helbredsproblemer.

Det er ikke specificeret i projektansøgningen, hvorvidt kvinderne skal være omfattet af alle disse kendetegn for at komme ind under projektets målgruppe – socialt isolerede etniske minoritetskvinder. I projektansøgningen omtales både socialt isolerede etniske minoritetskvinder og socialt udsatte etniske minoritetskvinder, men der synes ikke at være nogen yderligere specificering af, hvad der er forskellen mellem de to betegnelser, og hvilken vægt projektet tillægger at nå hhv. de isolerede og de udsatte kvinder.

Dette kapitel vil belyse, hvordan projektet undervejs har arbejdet med målgruppen. Det vil blive vurderet, hvordan beskrivelsen af de kvinder, som bydelsmødrene har været i kontakt med, stemmer overens med projektets målgruppebeskrivelse. Projektets sekundære målgruppe er de isolerede kvinders børn og ægtemænd. Det vil løbende i rapporten blive vurderet, hvordan projektet har arbejdet med at nå den sekundære målgruppe, og med at styrke kontakten mellem denne og det kommunale system.

3. 1. At arbejde med kategorien 'socialt isolerede kvinder' i praksis

Det tyder på, at der fra starten har været en udfordring, hvordan projektet skulle afgrænse og arbejde med kategorien 'socialt isolerede kvinder'. Projektleder giver udtryk for, at hun finder begreberne 'isoleret' og 'udsat' diffuse, og at det har været en særdeles stor udfordring at arbejde med kategorierne i praksis. Det tyder på, at projektet kun i mindre grad har fundet det relevant at støtte sig til rapporten om socialt isolerede kvinder samt projektansøgningens specificeringer af ovenstående tre kategorier i deres arbejde med målgruppen.

Denne tvivl om projektets målgruppe findes ligeledes hos de forskellige faggrupper, der er involveret i projektet, og som i kraft af deres daglige arbejde opererer med vidt forskellige opfattelser af, hvad det betyder at være socialt isoleret. Projektleder fortæller, at der har været tilfælde, hvor fx sagsbehandlere har været i tvivl, om de skulle henvise en kvinde til projektet, fordi de var usikre på hvilken type og grad af sociale problemer kvinderne skulle have for at falde inden for projektets målgruppe. Ydermere tyder det på at flere sagsbehandlere har set det som et kriterium for at en kvinde kunne henvises, at hun havde begrænsede dansk kundskaber, men at der har været usikkerhed om, hvor begrænsede hendes dansk kundskaber skulle være, for at hun kunne falde inden for projektets rammer.

Ligeledes har der hos enkelte samarbejdspartnere, der arbejder specifikt med socialt udsatte etniske minoritetskvinde, været en uklarhed om, hvordan bydelsmødreprojektet kan supplere indsatsen over for de allermost isolerede etniske minoritetskvinde. En samarbejdspartner siger:

”De kvinder, der kommer her, har angst, de tør ikke tale med nogen, de er ulykkelige over at de ikke har opholdstilladelse, de bliver tvunget ud i aktivering, de ikke magter. Hvad kan bydelsmødrene gøre for dem?”

En anden samarbejdspartner siger:

”Jeg synes, det her er et rigtig vigtigt projekt, men det skal ikke være fordi der mangler ressourcer. Hvis det virkelig er nogen, der har det så dårligt, at de har brug for én, der kommer og hjælper dem én gang om ugen fast, så tror jeg ikke at bydelsmødrene er det rigtige projekt.”

En sundhedsplejerske, der kommer bredt ud til beboerne i området, ser imidlertid netop projektet som relevant for at styrke indsatsen over for isolerede, udsatte kvinder. Hun siger:

”Jeg synes virkelig projektet er sin berettigelse værd. Lige præcis til den målgruppe, der hedder de isolerede, udsatte, sårbare familier som ikke taler dansk. Dem er der heldigvis ikke så mange af, men for dem, der er, er det guld værd.”

Der synes således i projektet at være en grad af uklarhed omkring målgruppen ’socialt isolerede kvinder med etnisk minoritetsbaggrund’ – hvad er det for typer af problemer, der gør, at en kvinde falder inden for denne kategori, og hvor socialt udsat eller isoleret skal og må man være, for at kunne få besøg af en bydelsmor? I denne sammenhæng synes det væsentligt at have for øje, hvad bydelsmødrenes opgave er i de ’socialt isolerede’ familier. Der synes blandt flere af samarbejdspartnerne at være en bekymring for, om bydelsmødrene kan magte de mest ’socialt isolerede’, som det kan være relevant at diskutere, og som muligvis kan afklares ved at sætte fokus på bydelsmødrenes rolle i familier med problemer, der peger i retning af at de er socialt isolerede.

Projektet har undervejs, i stedet for at fokusere på, om de besøgte kvinder kan karakteriseres som socialt isolerede, arbejdet ud fra at det er de kvinder, der har behov for det, og som har sociale problemer, der kan få besøg af en bydelsmor. Projektleder har undervejs understreget både for kvindeambassadører og bydelsmødrene, at

”det handler om at hjælpe kvinder som ønsker at være aktive og tage del i demokratiet med at finde den vej. [...] Det er dem, der har behov for det og brug for det, og hvor vi kan se at der er et socialt problem.”

Der synes imidlertid ikke at have været en klar specifikation af, hvilken type og hvilken grad af sociale problemer, der gør, at kvinderne falder inden for målgruppen. Det har ifølge projektleder ikke været hensigten at bydelsmødrene i mødet med kvinderne skal vurdere, hvorvidt kvinderne er socialt isolerede eller ej, og projektet har på denne måde lagt op til en bredere målgruppe end den, der blevet beskrevet i projektbeskrivelsen.

3. 2. Hvad kendetegner de kvinder der er blevet besøgt?

Som følge af projektets arbejde med en bredere målgruppebeskrivelse, tyder det på, at projektet også er nået bredere ud til kvinder, hvis livssituation er kendetegnet ved andre faktorer end social udsathed eller isolation.

Følgende cases kan give et indblik i de problemstillinger, som bydelsmødrene rådgiver om:

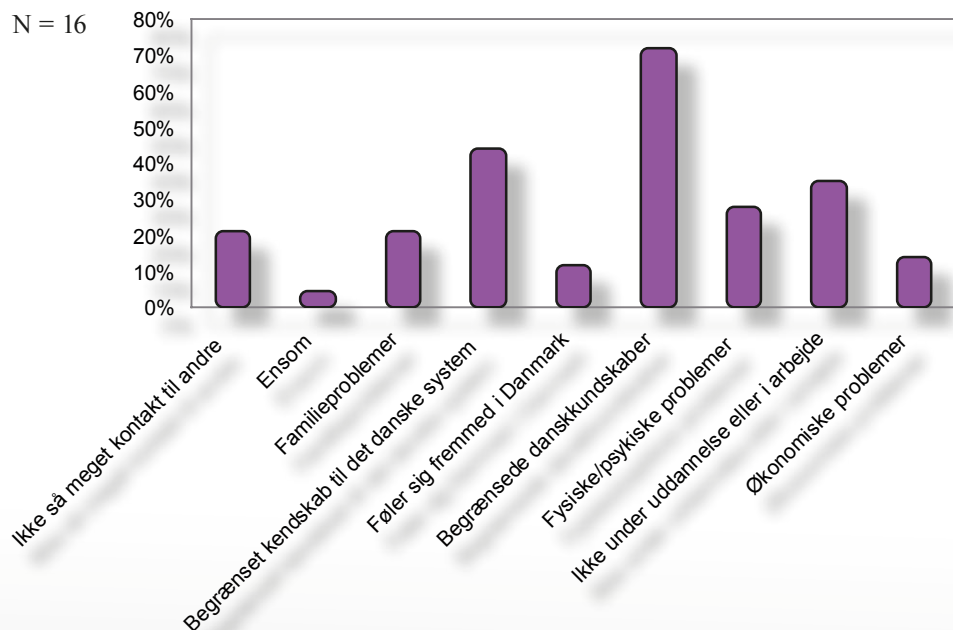
Bydelsmødrene giver udtryk for, at de både besøger kvinder, der gerne vil tale med dem om fx gode råd til børneopdragelse eller børneinstitutioner og kvinder, hvis livssituation er præget af tungere problemer, der kan indikere social isolation eller udsathed. En bydelsmor siger:

”Jeg kan nævne tre [hvis livssituation indikerer social isolation eller udsathed]. Men de er meget svære at spotte. Mange af dem har ikke kontakt til kommunen – de er faktisk glemt af systemet – de får ikke kontanthjælp, ingenting. Når det er derude, det ligger – så synes jeg, at den er slem. Der er særligt to, som [projektleder] har henvist til mig – der er den helt gal.”

Projektleder giver udtryk for, at de problemer, bydelsmødrene møder hos kvinderne, er tungere end de var i starten af projektperioden, og at antallet af disse sager ligeledes er steget. Dette ses bl.a. ved, at de kvinder, som bydelsmødrene rådgiver på nuværende tidspunkt, har problemer, der kræver flere besøg. Projektleder konkluderer, at bydelsmødrene når ud til kvinder, der ’har det svært, de mere socialt isolerede’.

Bydelsmødrene har fra marts til juni 2010 registreret forskellige karakteristika om de kvinder, de har besøgt. Kategorierne er defineret på baggrund af rapporten ’Socialt isolerede kvinder med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune’ (Als Research 2008).

Figur 5: Bydelsmødrenes beskrivelser af kvinderne ved første besøg

Bydelsmødrene har fra marts til 31. juli 2010 registreret 16 forskellige kvinders karakteristika ved første besøg. Det er bydelsmødrenes vurdering, at omkring halvdelen af disse kvinder har begrænsede dansk kundskaber, en fjerdedel har begrænset kendskab til det danske system, og en fjerdedel er ikke under uddannelse eller i arbejde. Enkelte af kvinderne har begrænset kontakt til andre, familieproblemer og fysiske eller psykiske problemer. Tager man udgangspunkt i rapporten ’Socialt isolerede kvinder med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune’, peger figur 5 derfor kun i mindre grad i retning af social isolation.

Figur 5 bygger imidlertid på bydelsmødrenes registreringer ved deres første møde med en kvinde. Registreringer af de følgende besøg tyder på, at flere problemstillinger, herunder særligt familieproblemer, fysiske og psykiske problemer, samt begrænset kontakt til andre træder tydeligere frem i de efterfølgende besøg, hvorfor figur 5 ikke giver en dækkende beskrivelse af kvindernes livsvilkår. Ydermere bygger figur 5 på 16 registreringer, hvilket ikke kan anses for at være en repræsentativ beskrivelse af de i alt 121 unikke kvinder, der har modtaget rådgivning i løbet af hele projektperioden.

Kvinden Asmae kom til Danmark da hun blev gift med sin mand Saahir for lidt over et år siden. Saahir har boet i Danmark i 16-17 år, arbejder som taxachauffør og kender ægtemanden til én af bydelsmødrene. Til Asmaes og Saahirs bryllup kom bydelsmøden og hendes mand og sagde tillykke, og bydelsmøden og Saahir aftalte at de skulle mødes kort efter og tale sammen. Bydelsmøden hjalp Asmae med at komme i kontakt med Fakti, en forening for kvinder i lokalområdet, hvor hun, en uge efter brylluppet, begyndte til gratis danskundervisning mens hun ventede på sin opholdstilladelse og dermed retten til den officielle danskundervisning, som først kom 5-6 måneder senere. Bydelsmøden introducerede også Asmae for Kringlebakken, et integrationshus for kvinder, hvor hun nu kommer 4-5 gange om ugen og mødes med de kvinder, der nu er blevet hendes veninder. Hun er bl.a. begyndt at gå til svømning sammen med kvinderne i Kringlebakken. Da Asmae blev gravid kunne hun drøfte med bydelsmøden, hvordan det foregår i det danske sundhedssystem, og da hun havde født, hjalp bydelsmøden hende med at skrive sønnen op til en vuggestueplads. Derudover har de undervejs talt om mange andre ting, bl.a. mulighederne for at få boligstøtte, jobcenteret, prævention, og bydelsmøden har vist Asmae hvor de forskellige indkøbscentre ligger, som hun kan få brug for at kende, og hvordan hun kommer derhen med offentlig transport. Saahir havde aldrig hørt om Kringlebakken eller Fakti, og kendte heller ikke til reglerne i forbindelse med barsel, vuggestue, boligstøtte m.v., så både han og Asmae er dybt taknemmelige for bydelsmødrens hjælp.

Kvinden Salima kom til Danmark fra Marokko for 11 år siden. Hun er gift med Mahmoud, som kommer fra Iran, og de har sammen to børn, der går i hhv. 3. klasse og børnehaveklasse på den skole, hvor Salima deltager i mødrecaféerne. Salima er studerende og hendes mand arbejder. Hun har ikke talt med en bydelsmøden alene, men kommer til mødrecaféerne, som hun har hørt om via skolens forældre intranet. Hun har altid haft en god kontakt til lærerne på skolen og er meget engageret i sine børns skole- og fritidsliv, men hun synes mødrecaféerne er et spændende supplement til hendes øvrige kontakt med skolen. Her kan hun tale med de andre mødre om deres erfaringer med børn, og samtidigt få specifik viden fra en oplægsholder, der ved noget om børn og unge.

Kvinden Valeria har boet i Danmark i 2 ½ år. Hun er selv fra Rumænien og er gift med en tyrkisk mand. Til daglig arbejder hun som kantineassistent, men lige nu er hun på barsel med sin 4 måneder gamle søn. Hun har ikke talt alene med en bydelsmøden, men kommer til mødrecaféerne på sin datters skole. Hun sætter stor pris på muligheden for at høre om de andre kvinders erfaringer med børneopdragelse, og hvordan det er at have børn i Danmark. Efter sidste café, hvor der var fokus på foreningslivet, meldte hun sin datter ind i en karateklub.

Integrationsvejlederen på en lokal skole kontaktede en bydelsmøden fordi hun var bekymret for en af mødrene på skolen – Nabila. Nabila kom aldrig når der var skolehjem samtaler, forældremøder, arrangementer o.l., og heller ikke når integrationsvejlederen kontaktede hende personligt. Skolen havde derfor ingen kommunikation med Nabila omkring de problemer, der var med hendes børn. Bydelsmøden måtte kontakte Nabila flere gange før det lykkedes at istandsætte et møde. Det viste sig at Nabila har en svær depression, som hun bliver medicineret for, at hun sjældent færdes uden for hjemmet. Hun kendte ikke til arrangementerne i skolen og vidste ikke at det var vigtigt at hun deltog i dem. Bydelsmøden fortalte hende om det danske skolesystem og forældresamarbejdet og støttede Nabila i at deltage i skolens aktiviteter.

Projektleder beskriver, at mange af kvinderne, som bydelsmødrene besøger, er sprogligt svage, har forskellige fysiske lidelser, er på kontanthjælp og har en lille viden om det danske samfund, hvilket tegner et andet billede end bydelsmødrenes registreringer.

Mens det således ud fra projektleders og bydelsmødrenes udtalelser tyder på, at projektet er nået ud til kvinder, hvis livsvilkår ud fra rapporten 'Socialt isolerede kvinden med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune' indikerer, at de kan være socialt isolerede, er det vanskeligt at komme med en klar konklusion på, hvor stor en del af det samlede antal besøgte kvinder denne gruppe udgør.

I hvor høj grad projektet er nået ud til socialt isolerede eller udsatte kvinder synes derfor vanskeligt konkludere. For det første synes der ikke at være en specifikation af definitionen af socialt isolerede eller udsatte, ud fra hvilken det kan afgøres om de kvinder, der er blevet besøgt, falder inden for målgruppen. For det andet er det vanskeligt at tegne et entydigt billede af, hvad der kendetegner, de kvinder, der er blevet besøgt, og for det tredje er det vanskeligt at afgøre, hvor stor en andel af de besøgte kvinder, der udgøres af kvinder hvis livsvilkår peger i retning af social isolation.

3. 3. Målgruppe for forebyggelse af social isolation

Særligt én af bydelsmødrene har haft fokus på at hjælpe kvinder, der lige er kommet til Danmark, fx som familiesammenførte. Hun fortæller om de nyankomne:

"Man kommer og er nysgerrig og har håb. Men hvis de ikke får hjælp den første tid, bliver de håbløse. Hvis man ikke ved, hvor man kan gå hen og få hjælp, bliver man tung med tiden, deprimeret. De spørger om alt muligt, de ved ikke noget om systemet. Det er meget, meget vigtigt."

Ovenstående case med kvinden Asmae illustrerer, hvordan bydelsmøden hjalp hende med at komme i gang med danskundervisning med det samme i stedet for at vente 5 måneder på den officielle danskundervisning, med at få skabt sig et netværk i lokalområdet, gå til motion, få styr på økonomien og få skrevet sit barn op til en vuggestueplads. Alt sammen områder, som hendes mand ikke havde kendskab til. Asmae forklarer:

"Uden hjælpen fra [bydelsmøden] ville jeg komme til at føle mig alene. Så ville jeg mest blive hjemme."

Hendes mand uddyber, at han kender mange familiesammenførte kvinder, som er meget alene:

"Nogle kvinder, der bliver familiesammenført til Danmark, kan ikke holde det ud. De sidder derhjemme alene, og kan ikke finde nogen venner eller veninder. [...] Hvis der er små problemer derhjemme, bliver de store fordi hun ikke har kontakt til nogen uden for [hjemmet]."

Projektet synes således også at have en styrke i forhold til at sætte ind over for de kvinder, som potentielt kan blive socialt isolerede, idet de ikke får lært det danske sprog fra begyndelsen, de ikke har familie i Danmark, der kan støtte dem, og at de har begrænset kendskab til regler og det offentlige system. Dette er ifølge rapporten "Socialt isolerede kvinder med anden etnisk baggrund i Københavns Kommune" vilkår, der kan føre til social isolation.

Kapitel 4: Projektets synliggørende og opsøgende metoder

I dette kapitel behandles de synliggørende og opsøgende metoder, som projektet har anvendt for at skabe kontakt til lokalområdets kvinder. Efter en beskrivelse og vurdering af de metoder, projektet har benyttet, belyser kapitlet udfordringerne ved at skabe kontakt til socialt isolerede og udsatte kvinder med begrænset netværk.

Projektet har gennem hele projektperioden haft et stort fokus på at synliggøre projektet i lokalområdet⁵. Bydelsmødrene udfører stadig opsøgende og synliggørende arbejde, hvor de går rundt i lokalområdet og ringer på dørene og deler foldere ud. De besøger desuden institutioner, skoler m.v. hvor de holder oplæg om projektet og de deltager i arrangementer i lokalområdet. Derudover har projektet besøgt forskellige kommunale instanser for at oplyse om projektet. Dette vil blive belyst nærmere i afsnit 4. 2.

Som det også fremgik af midtvejsevalueringen, kommer en stor del af samtalerne med kvinderne i stand ved, at kvinderne selv tager kontakt til bydelsmødrene. Bydelsmødrene giver i forbindelse med nærværende evaluering udtryk for, at dette stadig er tilfældet. Det synes derfor at være en forudsætning for, at projektet kan skabe kontakt til kvinderne, at der eksisterer et bredt kendskab til bydelsmødrene i lokalområdet, og at kvinderne er klar over, hvordan de kan komme i kontakt med bydelsmødrene.

En bydelsmor fortæller, at hun oplever det synliggørende arbejde som en succes i forhold til at komme i kontakt med kvinderne:

"Jeg ringer på hos folk, og jeg går til mange arrangementer, hvor jeg snakker med mange kvinder og fortæller om vores arbejde. Mange bliver meget interesserede første gang, de hører om det. Og så ringer de lidt senere."

Derudover ser det ud til at mund-til-mund-metoden er effektiv i forhold til at skabe synlighed om projektet og dermed skabe grundlag for at kvinder kan kontakte en bydelsmor. Både de kvinder, der har haft besøg af en bydelsmor, og de, der blot har hørt om projektet, spreder budskabet i deres egne netværk. En bydelsmor fortæller, hvordan hun oplever, at viden om projektet spredes gennem kvindernes netværk:

"Flere giver det videre til venner og veninder [når de hører om projektet]."

En af de interviewede kvinder fortæller ligeledes, at hun giver bydelsmørens telefonnummer videre, når hun møder kvinder, som hun tænker, kunne have gavn af at tale med en bydelsmor. Flere af bydelsmødrene giver udtryk for at de bliver kontaktet telefonisk af kvinder, som de ikke før selv har haft kontakt til.

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der efterhånden er blevet skabt et kendskab til projektet i lokalområdet, som skaber mulighed for at kvinderne kan kontakte en bydelsmor.

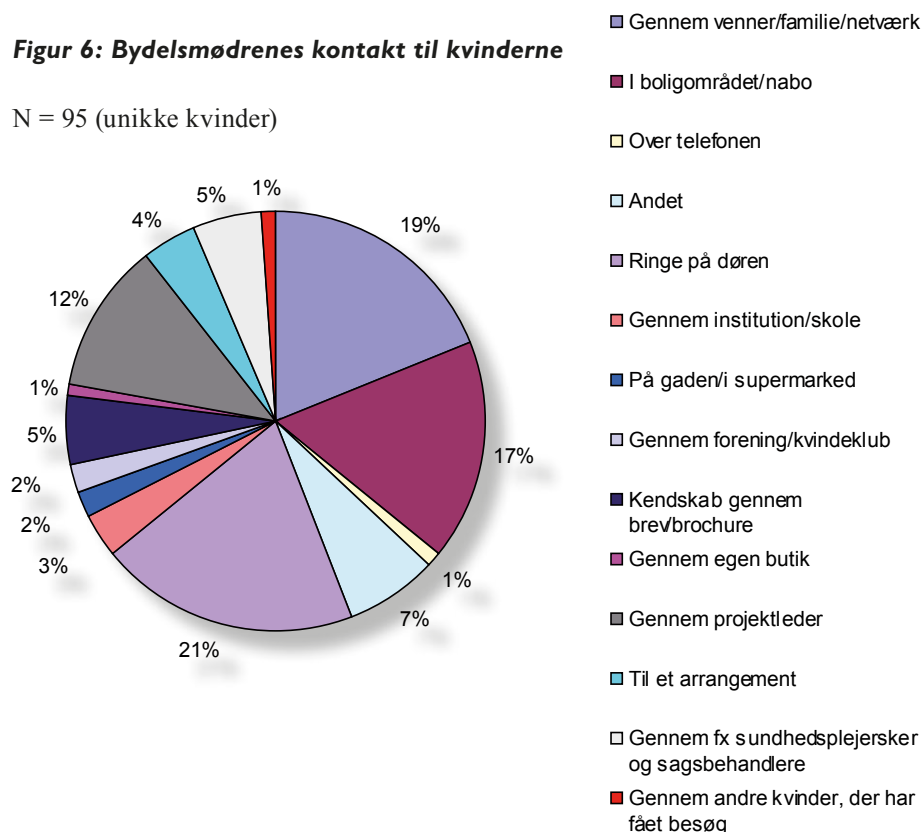
5 Se Midtvejsevalueringen af projektet for en uddybning af de synliggørende og opsøgende metoder

4. 1. Projektets opsøgende metoder

Figur 6 giver et samlet overblik over de opsøgende metoder, hvormed bydelsmødrene er kommet i kontakt med kvinderne.

Figur 6: Bydelsmødrenes kontakt til kvinderne

N = 95 (unikke kvinder)

Som det fremgår af figur 6, er bydelsmødrenes egne netværk, boligområdet og dørklokkemetoden de metoder hvormed der er etableret kontakt til flest kvinder. Derudover er der etableret kontakt til 12 % af de besøgte kvinder via projektleders samarbejde med kommunale og lokale aktører, og til 5 % via en direkte kontakt til en kommunal eller lokal aktør.

Netværk

Netværk har gennem hele projektperioden været en af de mest udbredte metoder til at komme i kontakt med kvinderne på. Netværk dækker over både personlige og professionelle netværk. Det vurderes i denne sammenhæng at være en styrke for projektet, at bydelsmødregruppen består af kvinder med forskellige etniske og beskæftigelsesmæssige baggrunde, således at projektet har mulighed for at nå bredt ud via bydelsmødrenes netværk.

Dørklokkemetoden

Den store andel af samtaler, der er kommet i stand via dørklokkemetoden dækker over én bydelsmors arbejde⁶. Da hun undervejs i projektførløbet har fået arbejde som beboerguide i Beboerprojekt Bispebjerg, fortæller hun i forbindelse med sit besøg hos nyindflyttede beboere om bydelsmødreprojektet, og etablerer kontakt til kvinderne ad denne vej. Det er kun få af bydelsmødrene, der har forsøgt sig med denne metode, idet de oplever at det kan være vanskeligt at få kvinderne til at åbne døren, når de ringer på. Det ser således ud til, at det primært er én bydelsmor, der får direkte kontakt med kvinderne via dørklokkemetoden, mens de andre bydelsmødre anvender metoden til at skabe en indledende kontakt til kvinderne, hvor de uddeler en brochure for projektet, hvorefter kvinderne selv kan opsøge en bydelsmor.

Kontakt gennem skoler og institutioner

⁶ Projektleder oplyser at tre bydelsmødre anvender metoden

Bydelsmødrene har holdt oplæg i skoler og institutioner i området, og har fået kontakt til kvinderne ad denne vej. En bydelsmor fortæller om denne metode:

”Fx var der en børnehave her i området, hvor lederen har inviteret 6-7 arabiske familier. Jeg har siddet med dem og prøvet at forklare om projektet på arabisk – hvis I har lyst til at ringe, er I velkomne. Ca. 4 af de 6 familier har ringet.”

Derudover får bydelsmødrene kontakt med kvinder, når de henter og bringer deres egne børn i skoler og institutioner. Denne metode kan i særlig grad siges at lægge op til at tale med kvinder om emner, der vedrører børn, og kan siges at være en brugbar metode til at komme i kontakt med projektets bredere målgruppe.

Henvisninger fra kommunale og lokale aktører

Projektet er i den sidste del af projektperioden i højere grad begyndt at modtage henvisninger af kvinder fra kommunale aktører, sådan som det fra starten var ekspliciteret i projektansøgningen, at det var hensigten. Derudover har projektets samarbejde med lokale foreninger og helhedsplanerne medført, at disse lokale aktører har henvist kvinder til projektet. Ifølge registreringerne er der blevet etableret kontakt til 5 % af kvinderne direkte gennem kommunale eller lokale aktører. Derudover er der blevet etableret kontakt til 12 % af kvinderne gennem projektleders samarbejde med både kommunale og lokale aktører, samt med de andre bydelsmødreprøjekter.

Det har været projektets hensigt, at både de kommunale kvindeambassadører og andre kommunale aktører skulle henvise kvinder, som de mødte i deres daglige arbejde, til projektet. Mens det tyder på, at der efterhånden er flere og flere kommunale aktører, der henviser til projektet, er kun en mindre del af disse kvindeambassadører. Af de 6 ud af i alt 8 kvindeambassadører, som har været interviewet i forbindelse med slutevalueringen, har kun 2 i enkelte tilfælde henvist kvinder til projektet.

De kommunale aktører, der har henvist til projektet er sagsbehandlere, jobkonsulenter, sundhedsplejersker og en integrationsvejleder. Disse aktører kan enten have fået kendskab til projektet gennem kvindeambassadørerne eller som følge af den kommunale strategi, som projektet igangsatte i efteråret 2009. Den kommunale strategi indebar dels afholdelsen af en kursusdag i marts 2010, hvor kvindeambassadørerne og flere andre kommunale aktører deltog, og dels aflæggelsen af flere besøg i forskellige kommunale teams, hvor projektleder og en bydelsmor informerede om projektet. Ydermere samarbejder projektleder med flere forskellige kommunale aktører, der ikke er kvindeambassadører. Disse aktører henviser ligeledes kvinder til projektet.

Projektleder vurderer, at der pr. 29. marts 2010 i alt er ca. 20 sagsbehandlere og jobkonsulenter, der har henvist en kvinde til projektet. En integrationsvejleder giver udtryk for at samarbejdet med projektet har været meget udbytterigt, og at hun har henvist i alt mellem 9 og 11 kvinder til projektet.

Henvisningerne fra de kommunale aktører kan konkret foregå på den måde, at den kommunale aktør drøfter muligheden for at tale med en bydelsmor med en kvinde og derefter henvender sig til projektlederen med telefonnummer m.v. på den pågældende kvinde, eller ved at den kommunale aktør informerer kvinden om bydelsmødrene, hvorefter kvinden selv kontakter en bydelsmor.

Der har ydermere været flere henvisninger til projektet fra lokale aktører – herunder foreninger, men særligt helhedsplaner. Samarbejdet med helhedsplanen i Bispebjerg er til dels kommet i stand i kraft af den bydelsmor, der arbejder som boligsocial medarbejder, men der er ligeledes blevet etableret et samarbejde med helhedsplanen i Akacieparken, som har været med til at skabe kontakt til flere kvinder. Denne kontakt er blevet skabt ved at

projektleder har mødtes med medarbejdere i helhedsplanen og drøftet hvilke kvinder der kunne have behov for besøg af en bydelsmor. I denne sammenhæng vurderes det at være en styrke for projektet at helhedsplanerne kan bidrage med et lokalt kendskab til beboerne.

Det tyder imidlertid på, at der er nogle forudsætninger, der skal opfyldes, for at kommunale såvel som lokale aktører henviser til bydelsmødrene. Dels skal der være en kontinuerlig kontakt og erfaringsudveksling mellem bydelsmødrene og de aktører, der skal henviser. En kvindeambassadør siger:

”Jeg er helt sikker på, at frekvensen for hvor meget man vil henviser, stiger jo mere man kender til projektet.”

En anden kvindeambassadør supplerer:

”Det er begyndt at virke bedre fra januar/februar. Vi er blevet mere opmærksomme på, hvordan det er, bydelsmødrene arbejder, og hvad man konkret kan bruge dem til. Vi kender til hvilke sager de har været ude i, så vi har fået en idé om, hvad vi kan bede dem om at gå ud at gøre.”

Derudover har det været en udfordring at eksplicitere, hvordan kommunale aktører kan henviser kvinder til projektet, i forhold til deres tavshedspligt. En kvindeambassadør siger:

”Jeg kan jo ikke fortælle dem [bydelsmødrene] noget om borgerne, for jeg har jo tavshedspligt. Det har lidt været et problem. På den måde har jeg ikke rigtig brugt bydelsmødrene.”

Det synes at være en forudsætning for at både kommunale og lokale aktører henviser til kvinderne, at der finder et kontinuerligt samarbejde sted, hvor aktørerne får indblik i bydelsmødrenes arbejde, så der skabes klarhed over, i hvilke tilfælde aktørerne kan henviser. Derudover kan der være forskellige modeller for henvisning, alt efter den henvisende aktørs jobfunktion: sagsbehandlere med tavshedspligt kan fx ikke videregive kvinder til bydelsmødrene uden om kvinden, mens medarbejdere i helhedsplanen godt kan udpege adresser, hvor de finder det hensigtsmæssigt for bydelsmødrene at opsøge kvinder.

4. 2. Kontakten til de socialt isolerede kvinder

Både projektleder og bydelsmødrene giver udtryk for, at det har været en stor udfordring for projektet at skabe kontakt til de socialt isolerede kvinder. Den synlighed og det kendskab, der er blevet skabt om projektet i lokalområdet, og som synes at bidrage til, at mange kvinder selv tager kontakt til en bydelsmor, synes ofte ikke tilstrækkelig i forhold til at skabe kontakt til kvinder, der har begrænset netværk. En bydelsmor siger:

”Hvis en mor er glad for en – nogle gange kommer det ikke længere. Mødrene er ofte [bare] hjemme.”

Det kan således være vanskeligt at få kendskabet til projektet til at sprede sig til kvinder med begrænset netværk, der sjældent kommer uden for hjemmet.

Projektleder fremhæver dørklokkemetoden som brugbar i forhold til at komme i kontakt med de socialt isolerede. Bydelssmoren, der anvender dørklokkemetoden ser ligeledes denne som udbytterig:

”Hvis en person er meget isoleret, kommer hun ikke til et arrangement eller forældremøder på skolen. Så på den måde er den bedste metode at gå hen og ringe på og tage en chance for at hun åbner. Det er den eneste måde, man kan få fat i dem.”

Projektleder fremhæver ydermere de kontakter, der skabes på legepladsen eller gennem sundhedsplejerskerne som givtige i forhold til at nå de socialt isolerede kvinder. Derudover

vurderes helhedsplanernes kendskab til beboerne og lokalområdet at kunne styrke mulighederne for at komme i kontakt med socialt isolerede kvinder.

Jf. figur 5, hvor bydelsmødrene har registreret, hvad der kendetegner 16 besøgte kvinder, har kun to ud af de 16 kvinder begrænset kontakt med andre, hvilket underbygger at det er en meget stor udfordring at komme i kontakt med kvinder med begrænset netværk.

4. 3. Opsamling

På baggrund af ovenstående vurderes det, at der er blevet skabt et udbredt kendskab til projektet blandt beboere samt kommunale og lokale instanser i lokalområdet, som gør at beboere henvender sig med ønske om at tale med en bydelsmor. Bydelsmødrene har i høj grad anvendt egne netværk og boligområdet som metoder til at komme i kontakt med kvinderne, mens særligt én bydelsmor har haft succes med at anvende dørklokkemetoden. Der er efterhånden blevet skabt flere kontakter til kvinder gennem kommunale aktører. Det ser ud til, at det i højere grad er andre kommunale aktører end kvindeambassadørerne, der henviser kvinder til projektet. Ligeledes ser det ud til at samarbejde med helhedsplanerne har resulteret i flere kontakter til kvinder. Der vurderes i forbindelse med henvisninger fra lokale og kommunale aktører at være flere forudsætninger, der skal være opfyldt for at henvisningen kan ske: dels skal der være en kontinuerlig kontakt og erfaringsudveksling mellem bydelsmødrene og de henvisende aktører, dels skal henvisningsmodellerne tilpasses den enkelte aktørs jobfunktion.

Opsøgende metoder som dørklokkemetoden, kontakter der skabes i kraft af bydelsmødrenes færden i boligområdet, samt samarbejde med sundhedsplejerskerne og helhedsplanerne vurderes at styrke mulighederne for at komme i kontakt med kvinder med begrænset netværk. Det ser imidlertid ud til at være en udfordring at skabe kontakt til kvinder med begrænset netværk. Som det fremgår af afsnit 4.2. tyder det på, at det kun er en meget lille del af kvinderne (2 ud af 16), der har begrænset kontakt med andre.

Kapitel 5: Bydelsmødreprojektets rådgivninger

I dette kapitel behandles de rådgivninger, som bydelsmødreprojektet har gennemført i Akacieparken og på Bispebjerg i perioden maj 2009 til ultimo juni 2010. Kapitlet indledes med et overblik over de rådgivninger, projektet har afholdt i projektperioden. Derefter belyser kapitlet, hvordan bydelsmødrene har kommunikeret med de besøgte kvinder samt hvor længe bydelsmødrene rådgiver de samme kvinder. Til sidst i kapitlet undersøges kvindernes udbytte af rådgivningerne.

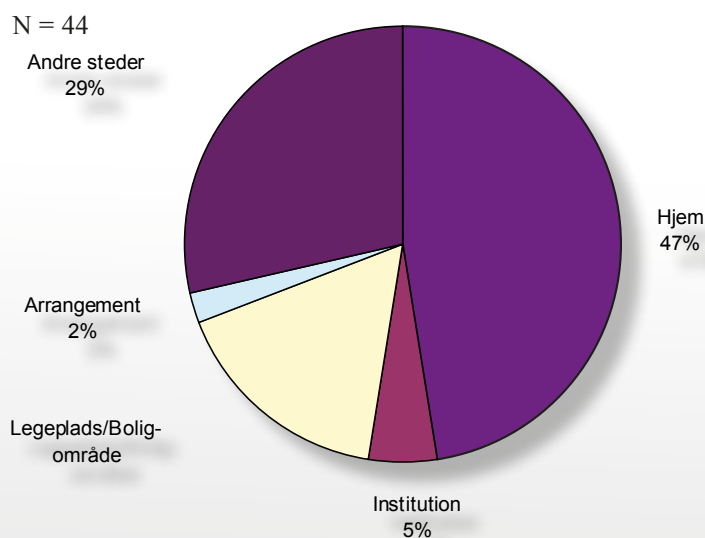
5.1 Generelt om projektets rådgivninger

Registreringsskemaerne viser, at der fra maj 2009 til 31. juni 2010 er registreret 372 rådgivninger hos min. 121 forskellige familier. Denne periode omfatter bydelsmødrenes rådgivninger fra uddannelsesforløbets afslutning indtil afslutningen af datagenereringen for slutevalueringen 31. juni 2010. I 4 tilfælde ud af de 372 er der tale om fælles rådgivningsarrangementer, bl.a. mødrecaféer eller kvindemøder. De resterende rådgivninger er individuelle og har både indebåret samtale mellem en bydelsmor og en kvinde samt praktisk vejledning, hvor bydelsmødrene bl.a. har hjulpet de besøgte kvinder med at læse breve fra kommunale instanser eller fulgt dem til en aftale på kommunen eller til en forening i lokalområdet. Varigheden af samtalerne har været fordelt således⁷:

½-1 time:	38 %
1-1½ time:	16 %
1½-2 timer:	36 %
2-3 timer:	7 %
3-4 timer:	3 %
4-5 timer:	0,7 %

5.2 Projektets rådgivningsformer

Figur 7: Projektets forskellige rådgivningsformer

Som det ses af figur 7, har størstedelen, 45 %, af projektets samlede rådgivninger fundet sted i kvindernes hjem. Ca. 16 % af samtalerne har fundet sted på en legeplads eller et andet sted i boligområdet, mens 27 % af samtalerne har fundet sted et andet sted. Dette dækker bl.a. over samtaler hjemme hos bydelsmoren, og tilfælde, hvor bydelsmoren er gået med kvinden på socialcentret, til lægen el. l.

⁷ Baseret på 269 udfyldte skemaer mellem maj 2009 og 31. juni 2010

5. 2. 1. Individuelle samtaler

Som det fremgår af figur 7 og som også både projektleder og bydelsmødrene udtaler, har hjemmet været den fortrukne ramme for samtalerne mellem kvinder og bydelsmødrene. At samtalen finder sted i hjemmet indebærer en række praktiske og rådgivningsmæssige fordele.

Bydelsmødrene giver udtryk for, at mange kvinder gerne vil tale med dem derhjemme, fordi de er bange for at andre skal høre, hvad de taler med bydelsmøderen om. De understreger ligeledes, at hjemmet er med til at skabe en tryghed om samtalsituationen for kvinden. Dette underbygges af en af de interviewede kvinder:

”Man har det bedre, når man er hjemme. Man føler sig mere afslappet.”

En af de interviewede kvinder fortæller, at det var praktisk, at bydelsmøderen kunne komme hjem til hende, da hun havde en vanskelig graviditet, som gjorde, at hun havde svært ved at komme ud.

En del kvinder ønsker imidlertid også at tale med bydelsmøderen et andet sted end i hjemmet. Dette er særligt i tilfælde, hvor kvinden ønsker at drøfte ægteskabelige problemer med bydelsmøderen. Eller hvis kvinderne synes det er for privat at tale med bydelsmøderen derhjemme. En af de interviewede kvinder fortæller, at hun ikke har talt med bydelsmøderen derhjemme, fordi hun ikke synes de kender hinanden så godt. I sådanne tilfælde finder rådgivningen ofte sted på legepladsen, eller nogle gange i Beboerprojekt Bispebjerg, hvor bydelsmødrene har mulighed for at låne et lokale.

Projektleder og bydelsmødre giver udtryk for, at projektet kunne have behov for et fast sted, hvor kvinderne og bydelsmødrene kan mødes og tale sammen på neutral grund.

5. 2. 2. Fælles rådgivninger

Der har i projektet været afholdt flere forskellige typer af rådgivninger, hvor flere kvinder har deltaget samtidigt.

Private fælles rådgivninger

En bydelsmøder fortæller, at hun afholder fælles rådgivninger for tre kvinder, hvor de mødes hos hinanden og diskuterer forskellige emner. Bydelsmøderen forbereder det pågældende emne – typisk vil kvinderne gerne tale om børn eller uddannelse – og kvinderne diskuterer i fællesskab. Bydelsmøderen fortæller om disse rådgivninger:

”Det er rigtig dejligt, at kvinderne bruger hinanden nu og har netværk. De ringer til hinanden. De kendte ikke hinanden så meget før, men de bor i det samme kvarter.”

En anden bydelsmøder har lånt et lokale i en beboerforening, hvor der ofte kommer flere kvinder på samme tid og diskuterer med hinanden. Bydelsmøderen fortæller:

”De kan også tale om emner, som jeg ikke troede, de ville tale om i et åbent forum. Fx prævention: ’Jeg har brugt det her, det har ikke fungeret for mig. Nu vil jeg prøve noget andet. Hvad har du brugt?’ Min opgave er at give dem en folder, og sige: I kan læse om det på jeres sprog, hvis I vil have noget videnskabeligt. En ting er at anbefale, men erfaring, at prøve det, er noget andet.”

Mødrefacéer

Projektet har i løbet af projektperioden afholdt 4 mødrefacéer på Holbergskolen på Bispebjerg. I starten af december 2009 afholdt projektet den første café, hvor kvinderne mødtes og blev enige om, hvad der skulle være temaerne for de efterfølgende caféer. De efterføl-

Mor-café på Holbergskolen d. 6. maj 2010

Der er ca. 9 mødre til stede på Holbergskolen denne dag. Herudover er der to bydelsmødre, skolens integrationsmedarbejder og en medarbejder fra Kringlebakken. Projektleder har sørget for en stor stabel familiepizzaer, drikkevarer m.v., som kvinderne tager for sig af, inden de bænker de sig rundt om det store bord, og siger farvel til deres børn, der bliver passet i lokalet ved siden af. Efterhånden bliver der fyldt rundt om bordet, og dagens oplæg går i gang. Temaet for dagens mor-café er piger/drenge og grupperinger, herunder hvordan klubberne arbejder i forhold til de unge. To klubmedarbejdere holder oplæg, om hvad klubber er, hvad man laver i klubben, og lægger op til diskussion om, hvad der sker når børn ikke går i klub. Kvinderne spørger livligt. Nogen taler dansk, andre oversætter for hinanden og en enkelt taler engelsk. Én af kvinderne vil gerne have en styrket kontakt til medarbejderne i sin søns klub, så hun kan følge med i, hvad han laver, men hun synes, det er svært fordi de altid har så travlt. Klubmedarbejderne fortæller lidt om personalets hverdag og giver kvinden gode råd til hvordan hun kan følge med i sin søns klubliv. En anden kvinde bringer en 'fordom' på banen om at børnene lærer at ryge i klubben. Der bliver diskuteret og vendt forskellige formodninger om, hvordan tingene foregår i en klub, og de to klubmedarbejdere opklarer forskellige myter om hvad klubberne er.

gende caféer har haft temaerne: mobning, sund kost og bander/grupperinger blandt unge, herunder hvordan klubber arbejder med unge. En af de interviewede kvinder, der har deltaget i alle mødrecaféerne siger:

"Det er godt, fordi alle har nogle problemer med deres børn. Hver kvinde kan sidde og sige: hvordan gør jeg det og det med mit barn. Og så kan vi diskutere det. Vi kan lære fra hinanden."

En af bydelsmødrene fremhæver fordelene ved, at det er kvinder med børn i forskellige aldersgrupper, der deltager:

"Dem, der har små børn, spørger dem, der har store børn: Hvordan har I tacklet et problem i vuggestuen? Og de, der har store børn, spørger mig om uddannelse: hvad sker der efter 9. klasse? Og de andre hører det. De får udvekslet erfaringer."

En anden kvinde, som har deltaget i mødrecaféerne, siger:

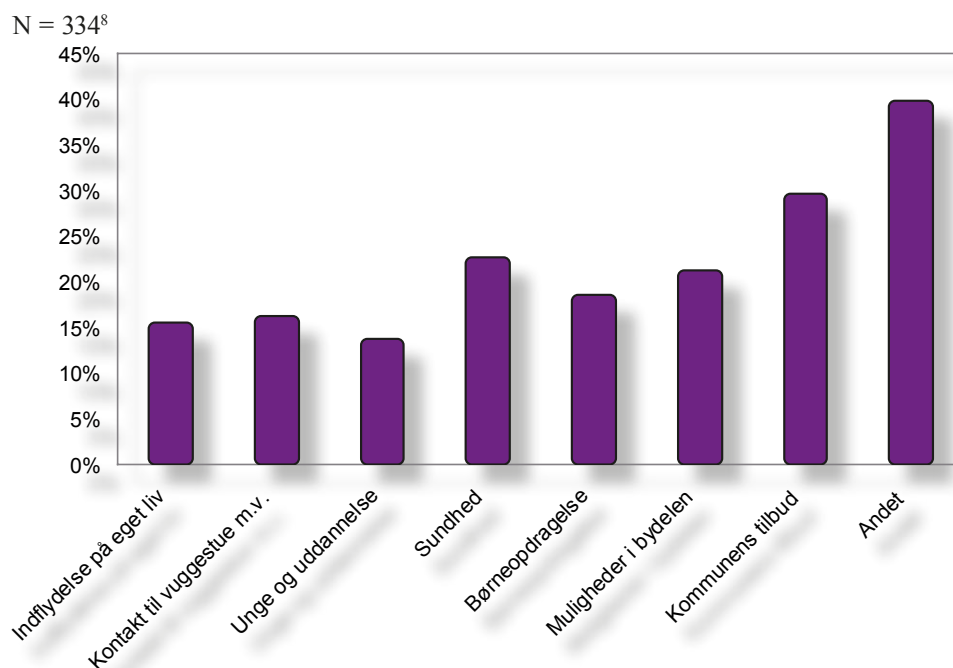
"Der kommer specialister, som snakker om det og giver gode råd. Og vi mødre snakker sammen om forskellige oplevelser [vi har haft]."

Begge de interviewede kvinder, der har deltaget i mødrecaféerne, fremhæver desuden mødrecaféerne som en god mulighed for at komme til at tale med de andre forældre, og få løst nogle af de problemer med mobning o.l., der opstår mellem deres børn.

Ud fra ovenstående tyder det på, at de fælles rådgivninger skaber et rum for både erfarings- og vidensudveksling, som kvinderne efterspørger. Formen, hvor enten en bydelsmor eller en anden oplægsholder bidrager med en konkret viden, og hvor der samtidigt er mulighed for, at kvinderne kan byde ind med egne erfaringer og lære af andres, vurderes at være meget udbytterig for kvinderne. Både i forhold til mødrecaféerne og i forhold til de andre fælles rådgivninger oplever bydelsmødrene, at det er de samme kvinder, der kommer igen, og at kvinderne efterhånden kender hinanden, og i nogle tilfælde endda kontakter hinanden i andre sammenhænge. Det vurderes ud fra bydelsmødrenes og de interviewede kvinders udtalelser, at de fælles rådgivninger bidrager til at skabe netværk mellem kvinderne.

5. 3. Indholdet i rådgivningerne

Figur 8: Fordelingen af emner i rådgivningerne

Ifølge bydelsmødrenes registreringer, har de primært talt med kvinderne om:

- Kommunens tilbud: 30 %
- Sundhed: 23 %
- Muligheder i bydelen: 21 %
- Børneopdragelse: 19 %

Derudover er der stor andel af samtalerne, hvor bydelsmødrene har registreret emnet under kategorien 'andet'. Fra marts til juni 2010 har bydelsmødrene haft mulighed for at afkrydse flere emner. Her har de bl.a. registreret, at de har talt med kvinden om parforhold (12 %), psykisk helbred (7 %) og bolig (5 %). Disse emner har formodentligt været indeholdt i kategorien 'andet' i skemaerne fra før marts 2010.

Der tegner sig et tydeligt billede af, at bydelsmødrene taler med mange kvinder om kommunens tilbud (herunder jobcenter, socialcenter, borgerservice m.v.), hvilket må siges at være i overensstemmelse med projektets formål om at styrke kontakten mellem kvinderne og det kommunale system. En mindre, men stadig betydelig del af samtalerne vedrører børneopdragelse. Her må det imidlertid tages i betragtning, at der som beskrevet oven for har været afholdt 4 mødrecaféer om børnerelaterede emner, og derudover har der været afholdt diverse arrangementer vedrørende børn, som ligeledes har bidraget til at kvinderne har fået mulighed for at få viden om børneopdragelse.

En stor andel af samtalerne vedrører desuden sundhed. I hvilken grad dette dækker over rådgivning i forhold til kvindens sundhed og i hvilken grad det dækker over rådgivning om hendes families sundhed, er det ikke muligt at konkludere ud fra registreringerne.

Fra marts til 31. juni har bydelsmødrene i 7 % af samtalerne talt om fysisk eller psykisk helbred. Projektleder giver udtryk for, at det er en stor udfordring for bydelsmødrene, hvor-

⁸ Figur 8 viser samtaleemnerne på baggrund af 334 ud af 372 registreringsskemaer fra maj 2009 til juni 2010. Procentsatserne overstiger 100 %, idet bydelsmødrene har haft mulighed for at afkrydse flere samtaleemner i ét registreringsskema. "Andet"-kategorien er ofte blevet benyttet af bydelsmødrene for at uddybe svarkategorierne i registreringsskemaerne, og når de har registreret, at de har ydet praktisk hjælp til de besøgte kvinder.

dan de skal rådgive kvinder, som har det fysisk meget dårligt. Hun har understreget over for bydelsmødrene at det, de kan, udover at opfordre kvinderne til at tale med deres læge, er at motivere kvinderne til at dyrke motion og hjælpe dem til at finde tilbud i lokalområdet, der kan tilgodese deres behov. Men projektleder giver udtryk for, at det er en stor mundfuld for bydelsmødrene, og at de kun kan 'skubbe' lidt til kvinderne. I relation til psykisk helbred giver en bydelsmor udtryk for, at hun ikke vidste, hvad hun skulle stille op med en kvinde:

"Jeg har snakket med en meget meget deprimeret kvinde. Men jeg tror ikke jeg kunne gøre noget. Det var for meget."

Det synes således at være en udfordring at finde de redskaber, hvormed bydelsmødrene kan rådgive kvinder med svære fysiske og psykiske problemer.

Der har i projektet været afholdt supplerende undervisning om bl.a. narkotika, kontanthjælpsregler og kommunale tilbud til socialt udsatte familier. Projektleder understreger, at, set i bakspejlet, så burde uddannelsesforløbet i starten af projektperioden i højere grad have fokuseret på det kommunale system og kvindernes livssituation, uden dog at unnlade børnerelaterede emner.

Bydelsmødrene giver udtryk for, at de i kraft af uddannelsen og de supplerende undervisningsgange føler sig klædt på til at rådgive kvinderne inden for de forskellige emner. I relation til emner som fx problemer med parforhold, fremhæver de undervisningen i coachingteknik som meget udbytterig:

"Nogle gange, hvis det drejer sig om skilsmisse, lytter man stille og roligt. Man spørger: 'Hvad er der egentlig sket? Kan du gøre noget anderledes?' Og pludselig er skilsmissen ikke længere aktuel, for det går jo egentlig godt nok derhjemme."

Det tyder imidlertid også på, at der er en vis usikkerhed forbundet med, hvordan man rådgiver kvinder om tungere emner som fysisk og psykisk helbred.

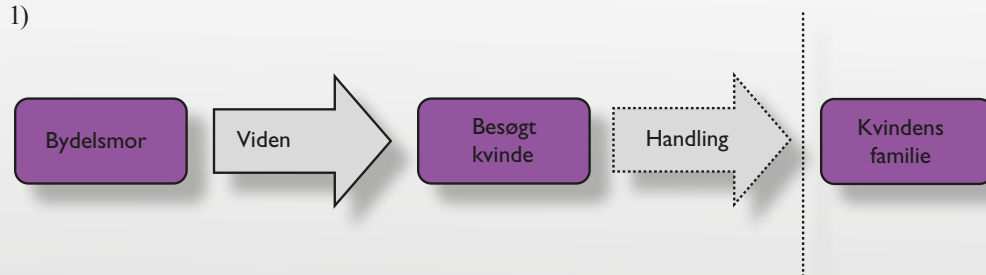
5. 4. Rådgivningsmetoder

Der tegner sig et billede af at bydelsmødrene anvender flere forskellige rådgivningsmetoder over for kvinderne. Jf. projektets forandringsteorier som er beskrevet i afsnit 1. 4., indebærer de enkelte rådgivningsmetoder forskellige præmisser for, hvordan der opnås resultater hos målgruppen. Disse belyses i det følgende.

Samtalen

Samtalerne kan som nævnt i afsnit 5. 2. både tage form som individuelle samtaler mellem en bydelsmor og en kvinde og fælles rådgivninger, hvor flere kvinder deltager. Præmisserne for resultaterne af samtalen er:

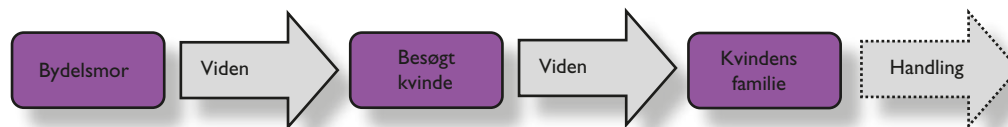
1)

Bydelsmoren videregiver gennem samtalen en viden til kvinden, som det antages at hun handler på. Dette antages at have effekter dels på kvindens egen situation, men også i nogle tilfælde på hendes families situation. Samtalen formodes at have effekter på familiens samlede situation i de tilfælde, hvor kvinden handler på viden om fx børneopdragelse, som ændrer hendes adfærd over for børnene. Samtalen formodes ligeledes at have effekter

på familiens samlede situation i tilfælde hvor kvindens egen situation forbedres – hun får viden om, hvordan hun kan deltage i lokalsamfundet og opnår herigennem en bedre trivsel, som smitter af på resten af familien. Præmissen er at 'en glad mor giver glade børn'.

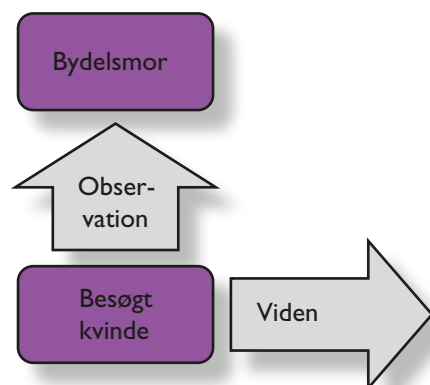
2)

Denne præmis for samtalen indebærer at kvinden formidler den viden, hun opnår gennem samtalen med bydelismoren, videre til sin familie, og det antages at børn og ægtemand handler på denne viden. Dette særligt i forhold til de kommunale tilbud, idet projektets hensigt er at også børn og ægtemand i højere grad skal bruge de kommunale tilbud.

Rollemodellskonceptet

Præmissen for rollemodellskonceptet er, at kvinden kan identificere sig med bydelismoren, og at bydelismoren kan motivere kvinden til at aktivere de ressourcer, hun rummer, ved at kvinden 'imiterer' bydelismoren.

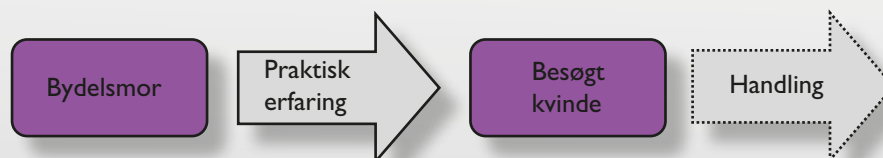

Praktisk rådgivning

Bydelismødrenes rådgivninger består ofte af andet og mere end samtale. Ifølge registreringer fra marts til juni 2010, har bydelismødrene i 30 ud af 48 rådgivninger foretaget sig andet udover at tale med kvinden. I 18 ud af disse 30 tilfælde er bydelismoren gået med kvinden til så forskellige instanser som socialcenter, læge, advokat, ambassade, hospital, jobcenter m.v. Projektleder giver udtryk for at det gør en afgørende forskel at bydelismødrene har mulighed for at gå med kvinden:

”Styrken ved projektet er, at bydelismødrene faktisk tager dem med derhen. Vi siger ikke bare, at der er et tilbud, hvor kvinden kan gå hen for at få gratis danskundervisning, som en sagsbehandler ville gøre. Vi siger: Der er dét her tilbud. Skal jeg gå med dig derhen? Det er det, der sikrer, at folk kommer ud.”

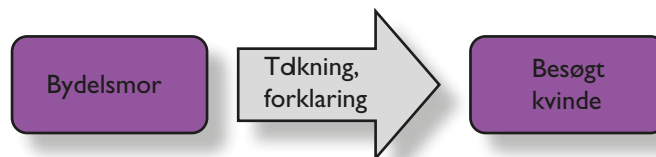
Præmissen for den praktiske rådgivning kan derfor siges at være:

Projektet søger således vha. at bydelismødrene følger med kvinden til forskellige instanser, og rent praktisk viser hende, hvor det er, støtter hende, giver hende tryghed osv., at sikre, at kvinderne opnår en praktisk erfaring der på længere sigt gør at de selv vil benytte sig af tilbuddene.

Konkret problemløsning

I 7 ud af de 30 tilfælde, hvor bydelsmødre har registreret at hun har lavet andet end at tale med kvinden, har bydelsmødre hjulpet kvinden med at læse, skrive eller oversætte breve, og i 5 tilfælde har en bydelsmor hjulpet kvinden med at ringe til læge, kommunale instanser el.l. Denne rådgivningsmetode omfatter således helt konkret problemløsning, der ikke antages at føre til andet udbytte hos kvinden end at hun får løst det pågældende problem.

5. 5. Længden af rådgivningsforløbene

Bydelsmødrenes registreringer af rådgivningerne peger på, at de fleste kvinder bliver rådgivet mellem 2 og 4 gange og kun få kvinder bliver rådgivet mere end 6 gange. Det bør i denne sammenhæng bemærkes, at flere af rådgivningsforløbene ikke var afsluttede pr. 31. juni, hvor de sidste registreringsskemaer blev indsendt, og nogle af rådgivningsforløbene derfor kan have været længere.

Bydelsmødrene understreger vigtigheden af at tale med den samme kvinde flere gange, for at kunne etablere en tillid, der gør, at kvinderne tør spørge om hjælp til mere alvorlige problemer:

”De starter måske med generelle ting og ser, om vi kan hjælpe med det. Og bagefter kan de åbne sig op og sige andre ting.”

En af bydelsmødrene giver udtryk for, at hun har faste kvinder, som hun er kommet hos gennem hele projektperioden. Og en af de interviewede kvinder giver udtryk for, at hun gerne vil blive ved med at modtage rådgivning fra bydelsmødre, da der hele tiden dukker nye problematikker op, som hun kan have brug for bydelsmødrens hjælp til. Bydelsmødre har hjulpet hende med at starte til danskundervisning, men når hun er færdig med danskundervisningen vil hun gerne have bydelsmødrens hjælp til at finde et arbejde.

Selvom det ikke ud fra registreringerne tyder på, at der er længerevarende rådgivningsforløb, ser dette imidlertid, ud fra bydelsmødrenes og de interviewede kvinders udtalelser, alligevel ud til at være tilfældet. Bydelsmødrene giver udtryk for, at de er åbne for, at kvinderne kan blive ved med at kontakte dem, når der dukker nye spørgsmål op. Dog pointerer de, at de afslutter forløbene, hvis de besøgte kvinder bliver ved at stille de samme spørgsmål. En af bydelsmødrene forklarer, at hun har afsluttet et forløb med en mand, som blev ved at kontakte hende med de samme spørgsmål vedr. hans opholdstilladelse:

”Men jeg har sagt, at hvis det kun er det, du skal spørge om – altså, vi har prøvet at sidde sammen, og ringe til alle mulige steder – hvis du vil gå videre med det, skal du selv. Jeg har forklaret alt. Jeg har også andre mennesker, jeg skal snakke med. Men hvis der er noget nyt, må du gerne ringe.”

En anden bydelsmor har understreget over for kvinderne, at projektet indtil videre kun fortsætter til d. 31. 12. 2010, hvorfor hun ikke kan garantere dem rådgivning herefter.

Projektleder fremhæver, at der bør være en grænse for, hvor længe en bydelsmor kan blive ved at besøge den samme kvinde, men at projektet indtil videre ikke har fastsat en sådan grænse. Bydelsmødrene giver da heller ikke selv udtryk for, at det har været problematisk at afslutte forløbene. Det er vanskeligt at konkludere, hvorvidt dette er et udtryk for, at forløbene får en naturlig afslutning, når kvindens behov er opfyldt, eller at bydelsmødrene

(som én bydelsmor giver udtryk for) i mange tilfælde har rådgivet de samme kvinder gennem hele projektperioden.

5. 6. Tillid og tryghed i rådgivningen

Som nævnt i afsnit 3. 2. har en stor del af de kvinder, der er blevet besøgt, begrænsede dansk kundskaber. Dette, sammenholdt med bydelsmødrenes udtalelser, tyder på, at det har haft afgørende betydning at bydelsmødrene har kunnet rådgive kvinderne på deres modersmål. At rådgive på modersmål indebærer ifølge bydelsmødrene både nogle forståelsesmæssige fordele, men også nogle fordele i forhold til at skabe en god relation til kvinden. En bydelsmor forklarer:

”Det er ikke så høfligt at snakke dansk med dem, for deres danske er ikke så godt som vores. Så er vi højere oppe end dem. Så for at være lige og høflig, er det bedst at tale på modersmålet. Og så er der også nogle høflighedsfraser, som man ikke bruger på dansk. Hvis du springer dem over, er der ikke den tillid.”

Bydelsmødrene giver udtryk for, at der ikke i særligt høj grad har været problemer forbundet med at skabe tillid mellem dem og kvinderne. 13 ud af 15 af de interviewede kvinder i telefonundersøgelsen svarer, at de har haft tillid til bydelsmøden.

Én af de interviewede kvinder forklarer, hvordan bydelsmøden har skabt tryghed under rådgivningen:

”Det giver mig en tryghed, at der er et menneske, der er ligesom ens søster, ligesom en fra vores familie.”

Den tillid og tryghed, som skabes i relationen mellem bydelsmor og kvinde, kombineret med en sproglig og kulturel forståelse, samt en fælles reference til det at være mor, vurderes at være afgørende for, at præmisserne for bydelsmødrenes rådgivningsmetoder – som beskrevet i afsnit 5. 4. – lykkes. En bydelsmor siger:

”Nogle gange ser kvinderne en bydelsmor og tænker: ’Det her, det er min chance. Hvis jeg skal prøve noget af, skal det være en bydelsmor.’ Vi har en fælles kulturel reference. Hun skal ikke forklare så meget som når hun starter fra nul hos en sagsbehandler, der ikke forstår, hvad hun siger. De tør prøve ting af som de ikke tør hos en sagsbehandler. Fx hvis de sidder med en drøm om gerne at ville arbejde, men de ved ikke hvordan – der er det lettere at tale med en bydelsmor, der kender til at være mor og kvinde.”

5. 7. Målgruppens udbytte af rådgivningerne

Ud af de 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen svarer 13, at de har været tilfredse med bydelsmødrenes rådgivning, og 12 svarer, at rådgivningen har været konkret og brugbar. 11 svarer at de har følt sig støttet af bydelsmøden. På baggrund af afsnit 5. 6., der viste, at 13 kvinder har følt tillid til bydelsmøden, synes datakilderne altså at pege i retning af, at bydelsmødrenes rådgivninger har været vellykkede. I det følgende opsummeres de områder, hvor de besøgte kvinder i særligt høj grad synes at have fået udbytte af bydelsmødrenes rådgivninger.

Øget kendskab og bedre muligheder for kontakt til kommunale, sociale og beskæftigelsesmæssige tilbud

Som det fremgik af afsnit 5. 3. har bydelsmødrene i 30 % af samtalerne talt med kvinderne om det kommunale system, herunder borgerservice, jobcenter, socialcenter m.v. Ligeledes fremgår det af 48 registreringsskemaer udfyldt mellem marts og juli 2010, at bydelsmødrene har hjulpet kvinden praktisk i forbindelse med forskellige kommunale instanser. De har hjulpet kvinderne med at læse, skrive eller oversætte breve, de har ringet til forskellige

instanser, og de er gået med kvinderne på fx jobcentret, socialcentret, borgerservice eller handicapcentret. Bydelsmødrene fungerer på denne måde både som rådgivere omkring hvad det kommunale system er, og hvor man skal gå hen i forbindelse med en specifik sag, og de går med kvinderne til de forskellige kommunale instanser.

Ud fra datakilderne tyder det på, at kvinderne i høj grad har opnået en øget viden om de kommunale tilbud. 6 ud af de 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen har talt med en bydelsmor om kommunale tilbud, og ud af disse 6 svarer 4 ja til, at de har fået en øget viden om de kommunale sociale og beskæftigelsesmæssige tilbud. En af de interviewede kvinder siger:

"I starten vidste jeg slet ikke noget om systemet. Hun [bydelsmoren] har fortalt mig noget, jeg ikke vidste."

5 ud af 6 kvinder, der har talt med en bydelsmor om kommunale tilbud, giver udtryk for, at de også har fået mere mod på at bruge de kommunale tilbud, og 4 ud af 6 svarer ja til, at de bruger de kommunale tilbud mere, efter at have talt med en bydelsmor. En af de interviewede kvinder giver udtryk for, hvordan hun oplever, at bydelsmørens rådgivning har forbedret hendes muligheder for at være i kontakt med det kommunale system:

"Det bliver nemmere, når man kender reglerne. [...] Og så bagefter, så kan jeg selv ringe. Jeg har ikke nogen problemer med kommunikation på dansk, men det er ligesom om, at man kender reglerne bedre. Man kender systemet bedre."

Bydelsmødrene giver endvidere udtryk for, at de oplever, at kvinderne handler på den viden, de får gennem bydelsmørene. I nogle tilfælde opsøger kvinderne selv de kommunale instanser, når de har fået en viden om hvor de skal gå hen. En bydelsmor giver et eksempel på en situation:

"En kvinde havde en søn, der lavede meget ballade. Jeg foreslog, at hun kunne tale med sundhedsplejersken på skolen. Hun var overrasket. Hvorfor skal jeg snakke med sundhedsplejersken? Måske har han dårlig kost, sagde jeg, så snak med sundhedsplejersken om mad. Og hun har været hos sundhedsplejersken, og det har hjulpet rigtigt meget."

I mange tilfælde synes det synes dog at være afgørende, at bydelsmødrene har mulighed for at gå med kvinden og give hende en praktisk erfaring med at opsøge de kommunale tilbud. En kvindeambassadør siger:

"Bydelsmødrene kan gøre nogle af de ting, som vi ikke har mulighed for, og på den måde kan de ende med at spare vores tid i den sidste ende. Vi bruger fx meget tid på at henvise folk til forskellige tilbud. Rigtig ofte oplever vi at de ikke kommer derhen, og i de situationer har det været super at have nogen der kan følge dem, frem for at man skal lave den samme henvisning 3 gange i samme familie."

Bydelsmødrene giver udtryk for, at det har stor betydning for, at kvinderne kontakter det kommunale system, at de er med og fungerer som bisiddere. Det, at bydelsmørene kender kvinden, og har været med hende i forskellige situationer, samt det at bydelsmørene kender systemet, skaber tryk hos kvinden:

"De har større forventninger, når vi tager med. De ved, vi kender detaljerne. Det er ikke som en tolk, der kommer. Bydelsmørene ved det hele, så kvinden føler sig i trygge hænder."

Bydelsmødrene giver udtryk for, at de oplever, at der bliver skabt en bedre kontakt gennem de første møder, hvor de er med kvinden på kommunen, som gør, at kvinderne oplever det som mindre 'farligt' at opsøge kommunale instanser på egen hånd:

”Så er det ikke rigtigt farligt at gå på kommunen og snakke med dem. De kan altid prøve.”

Det er, jf. præmisserne for rådgivningsmetoderne (afsnit 5.4.) dermed ofte en forudsætning, at kvinden gennem rådgivningen opnår en praktisk erfaring, for at hun gør brug af de kommunale tilbud.

De fleste tilfælde, hvor bydelsmødrene går med kvinderne til de kommunale tilbud, dækker, i flg. bydelsmødrene over situationer, hvor kvinden har en aftale i forvejen. I disse tilfælde ser det imidlertid også ud til, at det er væsentligt, at bydelsmøden har mulighed for at tage med kvinden hen til den pågældende aftale, da kvinderne ifølge bydelsmødrene ofte er utrygge ved at skulle møde op til disse aftaler.

Det kan dermed konkluderes, at det i mindre grad ser ud til at bydelsmødrene skaber kontakt til kvinder, der står helt uden for det kommunale system, men at der, ikke mindst som følge af bydelsmødrenes muligheder for at agere bisiddere til møder med de kommunale aktører, skabes mulighed for en øget samt bedre kontakt mellem kvinderne og de kommunale instanser. Det vurderes, at kvinderne bliver opmærksomme på, hvilke muligheder der findes i det kommunale system og at de i højere grad benytter sig af disse.

Øget viden om skoler og daginstitutioner og bedre muligheder for forældresamarbejde

Som det fremgik af afsnit 5. 3. har bydelsmødrene i 16 % af samtalerne talt om kontakten til børnenes vuggestue, skole m.v. Herudover har der været afholdt 4 mødrecaféer på Holbergskolen, hvor emnerne hovedsageligt har taget udgangspunkt i forhold, der vedrører relationer og forventninger mellem børn, forældre og institutioner/skoler. Det ser ud til at der, både gennem bydelsmødrenes individuelle rådgivninger og mødrecaféerne, er blevet skabt en øget viden hos kvinderne om det danske institutions- og skolesystem, som har skabt mulighed for en forbedret kontakt mellem hhv. skolerne og daginstitutionerne og forældrene. 4 ud af 15 interviewede kvinder i telefonundersøgelsen har talt med en bydelsmor om vuggestuer, børnehaver eller skoler. Ud af disse 4 svarer 3, at de har fået en øget viden om institutioner og skoler, og at de har fået mere kontakt til skolen eller daginstitutionen. 2 ud af 4 har ydermere meldt deres barn ind i en daginstitution efter de har talt med en bydesmor.

En af de interviewede kvinder giver udtryk for, at hun har fået brugbar viden om det danske skolesystem gennem mødre-caféerne:

”Jeg har fået viden om, hvordan du gør dit barn klar så det kan fungere i en dansk folkeskole. Om skolesystemet, og om hvad jeg og min mand skal gøre [som forældre].”

En anden af de interviewede kvinder fortæller, at hun kun har skrevet sit barn op til en vuggestueplads, fordi hun talte med bydelsmøden om det. Hverken hun eller hendes mand vidste, at man skulle skrive barnet op inden det fylder 4 måneder.

Øget kendskab og bedre muligheder for at deltage i lokale tilbud

Jf. afsnit 5. 3. har bydelsmødrene i 21 % af samtalerne talt med kvinderne om muligheder i lokalområdet. Det vurderes, at kvinderne i høj grad har fået udbytte af bydelsmødrenes rådgivning i forhold til at opnå et øget kendskab til lokale foreninger, klubber m.v. 9 ud af de 15 interviewede kvinder i telefonundersøgelsen har talt med en bydelsmor om lokale tilbud, og samtlige af disse oplyser at have fået en øget viden om de lokale tilbud.

Bydelsmødrene giver udtryk for, at kvinderne har taget meget positivt imod den viden, de har fået om de lokale tilbud, og giver udtryk for at kvinderne også handler på den viden. Det vurderes således, at der er blevet skabt bedre muligheder for at kvinderne deltager i de lokale tilbud. 5 ud af 9 har fået mere lyst til at bruge de lokale tilbud, og 6 ud af 9 bruger endda selv de lokale tilbud mere efter at de har talt med en bydelsmor. Én af de interviewede kvinder fortæller fx at hun er begyndt at gå til svømning i Integrationshuset Kringlebakken, og at hun kommer i både Kringlebakken og Fakti (et tilbud der samarbejder med Kringlebakken) flere gange om ugen.

Øget viden om børnerelaterede emner og bedre muligheder for kontakt til børnene

Datakilderne peger i retning af at både de individuelle rådgivninger og fælles rådgivningerne bidrager til en øget viden hos kvinderne om børnerelaterede emner. 8 ud af 15 af de adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen har talt med en bydelsmor om børn og børneopdragelse. Ud af disse 8 oplever 5 at have fået en større viden om børneopdragelse samt at have fået en bedre kontakt til deres barn/børn, mens 7 ud af 8 oplever bedre at kunne håndtere deres børn og deres hverdag.

Bydelsmødrene giver udtryk for, at de oplever, at kvinderne bruger den viden, de får gennem rådgivningerne om børn og opdragelse, fx i forhold til at blive bedre til at sætte grænser for sit barn, eller i forhold til sund kost. En bydelsmor fortæller:

”Børnenes kost bliver anderledes. Det ændrer sig. Vi har snakket om, hvordan kost påvirker børns adfærd, og man skal spise mindre sukker.”

En af de interviewede kvinder fortæller, at hun bruger den viden om børn, hun opnår gennem mødrecaféerne:

”Én af mødrecaféerne, jeg var med til, handlede om mødre og døtre – perioden fra barn til teenager. Det var godt. Jeg bruger det hele tiden derhjemme.”

Bedre trivsel hos kvinderne

Det kan ydermere konkluderes at bydelsmødrenes rådgivninger har medvirket til at skabe en overordnet bedre trivsel hos kvinderne. 9 ud af 15 kvinder adspurgt i telefonundersøgelsen giver udtryk for, at de har mere kontakt til andre, og at deres hverdag er blevet bedre efter de har talt med en bydelsmor. Denne overordnede forbedring af kvindernes situation må, i sammenhæng med udbyttet inden for ovenstående områder, siges at være vigtige skridt i retning af at mindske kvindernes sociale isolation.

Familiens udbytte

13 ud af 15 kvinder svarer i telefonundersøgelsen ja til at de har talt med deres familie om de ting, som de har talt med bydelsmoren om. En af de interviewede kvinders mand fortæller, at han nu ved meget mere om det danske system end tidligere, dels fordi han selv har talt med bydelsmoren, men også fordi hans kone fortæller ham om de ting, hun har talt med bydelsmoren om:

”Nogle gange siger Asmae [hans kone]: '[bydelsmoren] kommer og besøger mig i dag'. Så siger jeg: 'Husk at spørge om de her ting'. Så når jeg kommer hjem, så ved jeg også om de ting.”

Det tyder således til en vis grad på, at den viden bydelsmoren formidler til kvinden, formidles videre til hendes familie (jf. afsnit 5. 4.).

Derudover vurderes det, at kvinden handler på den viden, hun får gennem bydelsmøden, i nogle tilfælde at bidrage til at skabe ændringer hos hele familien. 4 ud af 9 kvinder, der har talt med en bydelsmor om lokale tilbud har fx meldt deres barn ind i en lokal klub eller forening. En af de interviewede kvinder fortæller fx, at hun meldte sin datter ind i en karateklub efter at hun fik en folder fra Foreningsguiderne til en mødre-café. Der kan i denne henseende imidlertid også være problematikker forbundet med at det kun er kvinden der modtager rådgivning. En bydelsmor fortæller:

”Hvis vi fx siger, at det er meget vigtigt at deres børn deltager i foreninger, så er det vigtigt at mændene accepterer det. Især med piger. Fx med pigeklubber. De fleste gange modsætter mændene sig det. En gang talte jeg med en mor og en far, og han var usikker i begyndelsen. Men nu er datteren startet i pigeklub. Man kan ændre det.”

Det vurderes dermed i nogle tilfælde at være afgørende at inddrage ægtemændene i samtalen. Projektet har da også afholdt en supervision, der handlede om, hvordan muslimske mænd ofte føler sig fordømt som undertrykkere og derfor sat uden for fx i sammenhæng med integrationsprojekter.

Ud fra bydelsmødrenes og kvindernes udtalelser, vurderes det således, at bydelsmødrenes rådgivning har haft en effekt i forhold til børnene. Dels fordi kvinderne handler på den viden, de får gennem rådgivningen, men også i lyset af at kvinderne overordnet set oplever at deres hverdag er blevet bedre. Det ser ligeledes ud til at kvinderne i nogle tilfælde formidler den viden videre til deres ægtemænd, som de får gennem bydelsmøden. Ud fra bydelsmødrenes udtalelser, ser det imidlertid ikke ud til, at deres rådgivning af kvinderne har en effekt på ægtemændenes adfærd, fx i forhold til at bruge de kommunale tilbud.

Kapitel 6: Netværksskabelse i lokalområdet

Det fremgår af projektansøgningen, at projektet ønsker at styrke de besøgte kvinders muligheder for deltagelse i lokalsamfundet samt at skabe muligheder for, at kvinderne får mere samvær med andre. For at styrke kvindernes netværksskabelse har projektet dels samarbejdet med allerede eksisterende tilbud i lokalområdet, men har også til en vis grad selv søgt at oprette netværk, som kvinderne kan indgå i.

6. 1. Netværk ud fra eksisterende tilbud

Projektet har undervejs i projektperioden samarbejdet med flere forskellige eksisterende tilbud i lokalområdet, herunder bl.a. helhedsplanerne i Akacieparken og på Bispebjerg, Foreningsguiderne, Fakti og Kringlebakken, således at bydelsmødrene har kunnet henvise kvinder til deres tilbud. Ligeledes udarbejdede projektleder i starten af projektperioden en oversigt over lokale tilbud, som bydelsmødrene kunne bruge til at få overblik over, hvor de kan henvise kvinder til og i hvilke situationer. På denne måde har det været projektets hensigt at inddrage kvinderne i allerede eksisterende netværk i lokalområdet.

Bydelsmødrene fremhæver særligt Foreningsguiderne, Fakti og Kringlebakken som steder de ofte henviser kvinderne til, og en af bydelsmødrene understreger vigtigheden af at henvise til lokale tilbud:

”For mig handler det om, at kvinderne får et netværk. Mange går ikke ud og kender ikke så mange. Jeg siger altid gå ud – I lærer fra hinanden. Hvis du har problemer, har hende her måske også de samme. Så det er netværk.”

Derudover har projektet samarbejdet med lokale aktører om at afholde flere forskellige arrangementer, ud fra hvilke, der kunne skabes netværk mellem kvinderne, herunder bl.a. forældremøder, beboermøder og mødre-døtre arrangementer⁹. Projektleder giver udtryk for, at det kan være vanskeligt at tiltrække kvinder til arrangementerne, men at det tyder på, at bydelsmødrenes personlige relation til kvinderne er en styrke i forhold til at motivere kvinderne til at deltage. Det er imidlertid ikke muligt for evalueringen at dokumentere omfanget af kvinder, der har deltaget i arrangementerne, hvorvidt det er de samme kvinder, der har deltaget i arrangementerne, eller om disse kvinder har taget kontakt til hinanden ud over de enkelte arrangementer. Hvorvidt der ud fra arrangementerne er blevet skabt netværk mellem kvinderne er derfor vanskeligt at konkludere.

6. 2. Netværk med udgangspunkt i projektets aktiviteter

Projektet har ydermere afholdt 4 mødrecaféer på Holbergskolen med henblik på at skabe netværk mellem kvinder, der har børn på skolen. Projektleder understreger, at det har været vigtigt at fokusere på at oprette netværk som kan eksistere efter projektets afslutning. I denne sammenhæng ser hun skolerne som et godt udgangspunkt for at skabe netværk, da mødrene fortsat vil have en tilknytning til stedet efter projektets afslutning.

På de 4 afholdte mødrecaféer har mellem 9 og 22 kvinder deltaget hver gang. Bydelsmødrene giver udtryk for, at nogle af mødrene, som har deltaget på mødrecaféen, og som ikke kendte hinanden før, er begyndt at tale sammen. Det tyder på, at det er et godt udgangspunkt for at danne netværk mellem mødrene, at de har børn på den samme skole. Hvorvidt netværket breder sig og kvinderne tager kontakt til hinanden ud over mødrecaféerne er det imidlertid vanskeligt for evalueringen at konkludere.

Intentionen med mødrecaféerne var, at den skulle være åben for både danske mødre og mødre med etnisk minoritetsbaggrund. Det ser imidlertid ud til at det udelukkende er etniske minoritetsmødre, der har deltaget i arrangementerne. En af de interviewede kvinder giver udtryk for, at hun gerne så, at der også kom etnisk danske mødre til caféerne. Et af

⁹ Mødre-døtre kampagnen er Integrationsministeriets kampagne for kvinder i to kulturer, som gennemføres af Als Research.

hendes formål med at komme til caféerne er det potentiale for konfliktløsning, der eksisterer, idet der er flere mødre til stede, som alle har børn på skolen, og da der også er konflikter med de etnisk danske børn, ser hun en mulighed i at de etnisk danske mødre også deltager. En anden kvinde, der har deltaget i mødrecaféerne fortæller, at flere kvinder under caféerne giver udtryk for at de oplever, at det fremstår som om at det kun er de etniske minoritetsforældre, der har problemer med deres børn, når der ikke kommer etniske danske mødre til caféerne.

Der ser således ud til at være et ønske om, at de netværk projektet skaber, ikke kun omfatter etniske minoritetsmødre. Det vurderes at kunne styrke projektets integrationspotentiale ligeledes at arbejde med at inddrage etnisk danske kvinder i netværksskabelsen. De etnisk danske mødres erfaringer som majoritetsmødre ville kunne supplere de etniske minoritetsmødres erfaringer og udvide de etniske minoritetsmødres kendskab til de handlemuligheder i det danske samfund, som er mindre kendte i minoritetsmiljøer. Det ville ligeledes skabe grobund for på begge sider at aflive myter om, hvordan børn opdrages, og hvordan det danske system fungerer. Styrken i etnisk blandede netværk kunne ligeledes forestilles at gøre sig gældende inden for andre emner end børneopdragelse og skole/institutioner.

Kapitel 7: Projektets indsatser i det kommunale system

Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/Bispebjerg er det eneste af de fire københavnske bydelsmødreprojekter, der direkte lægger op til at inddrage kommunale aktører i projektet med det overordnede formål at styrke den gensidige kontakt mellem målgruppen og kommunen, samt styrke de kommunalt ansattes kompetencer i forhold til at forstå, være i dialog med og hjælpe målgruppen. I det følgende belyses projektets indsatser i det kommunale system, og det vurderes hvorledes samarbejdet mellem kvindeambassadørerne, andre kommunale aktører og bydelsmødrene har bidraget til at styrke brobygningen mellem målgruppen og det kommunale system.

7. 1. Kvindeambassadørernes rolle i projektet

Der er pt. tilknyttet 8 kommunale kvindeambassadører til projektet inden for social-, beskæftigelses-, sundheds- og daginstitutionsområdet. De kommunale kvindeambassadører er rekrutteret til at være bindeled mellem det kommunale system og projektet. Af projektsøgningen fremgår det mere præcist, at der er to formål med at rekruttere kommunale kvindeambassadører til projektet:

1. De kommunale kvindeambassadører skal bidrage til at udvikle bydelsmødrenes opsøgende og rådgivende arbejde
2. De kommunale kvindeambassadører skal fungere som brobyggere til de kommunale instanser.

Som belyst i midtvejsevalueringen, er kvindeambassadørerne først blevet inddraget relativt sent i projektførløbet, og det har taget tid at klargøre, hvilken rolle de skulle spille i projektet. Siden midtvejsevalueringen har kvindeambassadørerne deltaget i en workshop om sygdom og sygdomsopfattelse (oktober 2009) og en workshop, hvor de for første gang mødtes med bydelsmødrene og fik mulighed for at diskutere, hvordan de to parter kunne supplere hinanden (februar 2010). Flere kvindeambassadører peger i forbindelse med slutevalueringen på, at der i projektets sidste fase er kommet mere klarhed over kvindeambassadørernes rolle, og at de i højere grad oplever et relevant samarbejde med bydelsmødrene.

Det tyder imidlertid på, at der stadig er udfordringer forbundet med at klargøre kvindeambassadørernes rolle, og det ser ud til at projektet i høj grad har samarbejdet direkte med andre kommunale aktører end kvindeambassadørerne, frem for at tage udgangspunkt i kvindeambassadørerne som brobyggere til de kommunale instanser. I det følgende vil det blive vurderet, hvordan projektet har arbejdet med at inddrage kvindeambassadører i projektet, mens der i det omfang, det er muligt, vil blive taget højde for, at andre kommunale aktører på nogle områder har erstattet kvindeambassadørernes funktion.

7. 2. Kommunale kompetencer

I arbejdet med at inddrage både kvindeambassadører og andre kommunale aktører vurderes det at være relevant at være opmærksom på forskellighederne i de styrker, som de forskellige aktører besidder i kraft af deres daglige arbejde. I det følgende opstilles nogle prototyper på kommunale aktørers kompetencer. Disse er primært bygget på kvindeambassadørernes jobfunktioner og beskriver, hvilke styrker en kvindeambassadør kan have i et samarbejde med bydelsmødrene. Prototyperne refererer ikke nødvendigvis til en jobfunktion – den samme kvindeambassadør kan godt besidde flere forskellige kompetencer. Kompetencerne kan ligeledes gøre sig gældende for andre kommunale aktører.

Ovenstående prototyper er relevante at holde for øje i forhold til de to ovennævnte formål med kvindeambassadørerne: 1) hvordan kvindeambassadørerne kan bidrage til at udvikle bydelsmødrenes arbejde, samt 2) hvordan kvindeambassadørerne kan fungere som brobyg-

gere til det kommunale system. I det følgende vil det blive belyst hvordan kvindeambassadørernes og bydelsmødrenes kompetencer kan supplere hinanden.

7.3. Samarbejdet mellem kvindeambassadørerne og bydelsmødrene

Bydelsmødrene og kvindeambassadørerne mødte hinanden relativt sent i projektet – i februar 2010 – og efterfølgende konstaterer både projektleder og flere af kvindeambassadørerne at dette møde skulle have fundet sted i starten af projektperioden, så bydelsmødrene og kvindeambassadørerne havde haft mulighed for at afstemme, hvordan de kunne bruge hinanden. Der har kun været afholdt denne ene workshop, hvor kvindeambassadørerne og bydelsmødrene har mødt hinanden, til trods for, at det fremgik af projektansøgningen, at det var hensigten, at bydelsmødrene og kvindeambassadørerne løbende skulle mødes og erfaringsudveksle. Enkelte kvindeambassadører har derudover holdt oplæg til bydelsmødrenes supervisioner, hvor de har formidlet deres faglige viden, og fortalt bydelsmødrene om deres arbejdsfunktion, samt har haft mulighed for at erfaringsudveksle med bydelsmødrene. Bydelsmødrene og kvindeambassadørerne har derudover løbende samarbejdet om enkelte konkrete sager. Samarbejdet mellem bydelsmødrene og kvindeambassadørerne har i løbet af projektperioden primært antaget en form, hvor kontakten mellem bydelsmødre og kvindeambassadører går gennem projektleder.

Bydelsmødrenes brug af kvindeambassadørernes specialistviden

Det tyder på, at den måde, bydelsmødrene og kvindeambassadørerne oftest har arbejdet sammen på, er i situationer, hvor bydelsmødrene har haft brug for den viden, som kvindeambassadørerne, jf. afsnit 7.2. besidder. Bydelsmødrene giver udtryk for, at det har været meget udbytterigt, når kvindeambassadørerne har holdt oplæg ud fra deres faglige viden. Kvindeambassadørerne har især været med til at give bydelsmødrene en viden om det kommunale system, som de har kunnet bruge i forhold til kvinderne. En bydelsmor siger:

”I starten var jeg ikke sikker på det her område. Men til supervisionen kom en og snakkede om kommunen – om systemet. Nu forstår jeg det bedre. Når kvinderne spørger mig om noget, er jeg blevet bedre til at svare på, hvor man skal hen, fx hvornår man skal til jobcenter og borgerservice m.v. Fx var der en kvinde, hvis barn skulle på studietur og betale 3-4000 kr. og hun havde ingen penge. Jeg havde hørt om enkeltydelser, så jeg vidste at man kunne gå til kommunen og skrive en ansøgning.”

Bydelsmødrene giver udtryk for, at det har fungeret godt, at de har kunnet få svar på specifikke spørgsmål fra kvindeambassadører og kommunale aktører via projektleder, da det til tider kan være vanskeligt at overskue, hvem man skal ringe til i en given situation.

Mens det således ser ud til at fungere godt, at bydelsmødrenes kontakt til kvindeambassadørerne går gennem projektleder i tilfælde, hvor de har specifikke spørgsmål til kvindeambassadørernes viden, kan der tænkes at være udfordringer forbundet med at organisere samarbejdet på denne måde i forhold til samarbejdet om konkrete sager (se neden for).

Det ser ud til at den viden, bydelsmødrene primært har gjort brug af, er kvindeambassadørernes fagspecialistviden. En af kvindeambassadørerne, der besidder en målgruppespecialistviden, giver udtryk for, at hun ikke er blevet brugt af bydelsmødrene, selvom hun i udgangspunktet havde forventet, at hun i kraft af sin viden om socialt isolerede og udsatte etniske minoritetskvinder kunne være støttende og vejledende, både i forhold til bydelsmødrene og i forhold til projektleder:

”Jeg har givet udtryk for, at jeg gerne ville blive brugt direkte af bydelsmødrene. At de kunne kontakte os, hvis de stod og var i tvivl om deres vurdering var rigtig eller forkert. Men de har ikke gjort brug af mig.”

Muligheder for tidligere kommunal intervention

Det er ifølge projektansøgningen projektets hensigt at skabe kontakt til kvinder, der står uden for det kommunale system. En af kvindeambassadørerne fortæller, at hun oplever, at bydelsmødrene har skabt en indgang til det kommunale system, som har været gavnlig i forhold til at styrke indsatsen over for socialt udsatte kvinder:

”Der er nogen kvinder, som jeg har kendskab til, har haft besøg af en bydelsmor, hvor de har været meget hurtige til at etablere et samarbejde. Hurtigere end ellers vil jeg tro. Det er en stor styrke at de [bydelsmødrene] kan gå ind og banke på hos folk og få samarbejdspartnerne til at mødes lidt hurtigere.”

På denne måde kan bydelsmødrenes muligheder for at komme i kontakt med socialt udsatte kvinder og kvindeambassadørernes intervenerende kompetencer supplere hinanden. Det synes imidlertid kun sjældent at have været tilfældet, at bydelsmødrene har trukket på kvindeambassadørernes intervenerende kompetencer i konkrete sager. Kun én ud af de seks interviewede kvindeambassadører giver udtryk for, at have fået henvendelser fra projektet om en konkret sag. Dette kan, som nævnt i afsnit 7.1., skyldes at projektleder i højere grad har trukket på andre kommunale aktører end kvindeambassadørerne. Der er således kun enkelte tilfælde, hvor det fremgår, at bydelsmødrene har været medvirkende til at igangsætte en social indsats omkring en kvinde, hvor en sådan ikke eksisterede i forvejen. Som det også fremgik af afsnit 5. 7. er bydelsmødrene oftest med til at forbedre kontakten mellem det kommunale system og kvinderne i tilfælde, hvor kvinden allerede er i kontakt med det kommunale system.

I vurderingen af, hvorvidt bydelsmødrene har været medvirkende til at igangsætte en tidligere kommunal intervention, må imidlertid også medregnes tilfælde, hvor kvinder selv opsøger en kommunal aktør, som følge af den viden om det kommunale system, som de har opnået gennem bydelsmødrenes rådgivning. Det er ikke muligt for evalueringen at dokumentere i hvilken udstrækning dette har været tilfældet. Tager man det faktum i betragtning, at socialt isolerede ofte er utrygge ved at opsøge det kommunale system synes det dog mindre plausibelt at denne gruppe på egen hånd opsøger det kommunale system.

Samarbejde om konkrete sager

Det fremgår af datagenereringen til slutevalueringen, at der i ét tilfælde har fundet et samarbejde sted mellem en bydelsmor og en kvindeambassadør om en konkret sag. I dette tilfælde kontaktede kvindeambassadøren bydelsmoren, fordi hun i sit arbejde som sundhedsplejerske kom hos en kvinde, som hun var bekymret for. Kvindeambassadøren fortæller:

”Der er den her kvinde. Jeg har virkelig svært ved at komme ind på livet af hende. Når man ikke kan tale hinandens sprog, og jeg føler virkelig, at vi kommer fra vidt forskellige verdener. [...] Ét besøg fra en bydelsmor, så kunne hun [bydelsmoren] fortælle om alle de her problematikker, der er i familien. [...] Jeg synes jo, at jeg som sundhedsplejerske kommer med en anden baggrund [red.: uden myndighedsfunktion], men hun ved ikke hvad en sundhedsplejerske er. Og hun ved ikke, hvad en vuggestue er. Der kan bydelsmoren virkelig komme ind og fortælle om, hvordan det er at bo i Danmark. Den her mor kommer aldrig uden for døren og er virkelig fattig. Hun lever fuldstændigt isoleret. Det er ikke noget der ligger inden for min arbejdsramme, hvordan man får sådan en kvinde ud for at bryde hendes isolation. Og det er lige præcis det der formålet med bydelsmødrene. Det synes jeg er helt fantastisk.”

Kvindeambassadøren understreger, hvordan inddragelsen af en bydelsmor i denne konkrete sag har gjort en afgørende forskel:

”Det har gjort det nemmere at finde ud af præcis, hvor problemet ligger. Jeg har kunnet arbejde tværfagligt, og kontakte de rigtige kommunale instanser. Jeg kan godt stille spørgsmålstejn ved om jeg nogensinde havde opdaget præcis, hvad der foregik i den familie, hvis der ikke have været en bydelsmor indover.”

En integrationsvejleder på en skole, som ikke er kvindeambassadør, men som har samarbejdet med bydelsmødrene om konkrete sager, uddyber hvordan bydelsmødrene bidrager til at hun får en anden forståelse for de familier hun arbejder med:

”Fx kan man nogle gange sige: det er deres kultur, og på den måde låse dem fast. Når man taler med bydelsmøden om en kvinde, kan man se at det måske ikke er kulturen, men noget helt andet, der er problemet. Og så kan man rykke ved en fastlåst opfattelse af en familie.”

Ovenstående eksempler giver et indblik i de potentialer, der ligger i det konkrete samarbejde mellem bydelsmødrene og kvindeambassadørerne/andre kommunale aktører. Det tyder på, at et samarbejde mellem bydelsmødre og kommunale aktører kan bidrage til en øget forståelse for kvindens situation hos den kommunale aktør, en forbedret kommunikation mellem den kommunale aktør og kvinden, samt en styrkelse af en helhedsorienteret, tværfaglig indsats over for kvinden. Eksemplet med sundhedsplejersken stiller imidlertid også en vigtigt spørgsmål om rollefordelingen mellem de kommunale aktører og bydelsmødrene, idet der i sundhedsplejerskens fremstilling tyder på at være et vist overlap mellem bydelsmødrens og kvindeambassadørens henvisende og koordinerende funktion.

Udnyttelse af kvindeambassadørernes kontaktskabende kompetencer

Flere af kvindeambassadørerne arbejder specifikt med socialt udsatte etniske minoriteter og kan på denne måde sætte bydelsmødrene i kontakt med kvinder, der falder inden for projektets målgruppe. Ydermere kommer sundhedsplejerskerne bredt ud til områdets familier, og vil derfor også i nogle tilfælde støde på kvinder, der falder inden for projektets målgruppe. Som ovenstående eksempel også belyser, kan bydelsmødrene på denne måde fungere støttende i forhold til det arbejde, der allerede bliver gjort i det kommunale system. Som også nævnt i afsnit 4. 1. har kvindeambassadørerne kun i enkelte tilfælde henvist til projektet, mens flere andre kommunale aktører er begyndt at henvise kvinder som følge af den kommunale strategi. Det, at kvindeambassadørerne kun i få tilfælde har henvist kvinder til projektet, kan hænge sammen med en usikkerhed om, hvordan bydelsmødrene og kvindeambassadørerne kan supplere hinandens arbejde. Mange af de rekrutterede kvindeambassadører arbejder allerede med den sociale eller beskæftigelsesmæssige indsats over for socialt udsatte etniske minoriteter, og det synes at have været uklart for kvindeambassadørerne, hvordan bydelsmødrene kan supplere denne indsats, og dermed også hvornår de skal inddrages. De to kvindeambassadører, der har henvist til projektet, er sundhedsplejersker, der i deres arbejde kommer bredt ud i lokalområderne, og hvis funktion ikke er at sætte ind over for de socialt udsatte kvinder. Det tyder på at sundhedsplejerskerne i højere grad har kunnet se relevansen i at henvise til projektet.

Flere kvindeambassadører understreger, at de ser bydelsmødrenes rolle som nogen, der kan tage over, når de har afsluttet indsatsen over for en borger, og at de dermed primært kan se relevansen i at henvise til en bydelsmor, når de selv har afsluttet sagen. En kommunal aktør, der ikke er kvindeambassadør, men som deltog i kursusdagen, siger:

”Jeg kommer jo hos rigtig mange kvinder, som kan være isolerede, eller alene, eller ikke forstå sproget. Hvor de har brug for min hjælp. [...] Når vi ikke kan hjælpe mere, når vores funktion er ophørt, har de jo stadig brug for at der kommer nogen en gang imellem og snakker lidt om hvordan det går. Vi kan selvfølgelig indstille dem til at få en hjemmevejleder eller en støttekontaktperson, men der er jo nogle visitationskrav og der er venteliste.”

Mens det vurderes at være en styrke at udnytte de kommunale aktørers kontaktskabende kompetencer med henblik på at skabe kontakt til kvinder, hvor bydelsmødrene kan supplere den allerede igangværende sociale indsats, er det samtidigt en udfordring at undgå at bydelsmødrene bliver en erstatning for den kommunale indsats. Projektleder giver ligeledes udtryk for at det har været en udfordring at klargøre over for de kommunale aktører, at

Målgruppespecialistviden

Flere kvindeambassadører har en specifik viden om socialt isolerede eller udsatte kvinder, som bydelsmødrene kan drage nytte af i deres arbejde. Det kan være viden om traumatiserede kvinder, som hos fx kvindeambassadøren fra etnisk rådgivningscenter NOOR, eller om socialt udsatte som hos nogle af medarbejderne i Voksenenheden.

bydelsmødrene ikke skal indgå på lige fod med professionelle interventioner i den sociale

Fagspecialistviden

Fagspecialisten besidder en viden om forhold, der vedrører kvinderne, som bydelsmødrene kan drage konkret nytte af i deres arbejde. Det drejer sig om helt specifik viden om fx kontanthjælpsregler (sagsbehandlere) eller børns ernæring (sundhedsplejerskerne).

indsats.

Interventionskompetence

Den intervenerende kvindeambassadør har en arbejdsfunktion, der lægger op til, at hun kan igangsætte interventioner i familien fra det kommunale systems side. Dette vil typisk være sagsbehandlere i Voksenteam, Børnefamilieteam, eller i Jobcentret.

Opsamling

Kontaktformidling

Den kontaktformidlende kvindeambassadør har selv en opsøgende arbejdsfunktion, der gør at hun kommer i kontakt med mange udsatte eller isolerede kvinder. Dette er fx sundhedsplejerskerne eller nogle af de opsøgende medarbejdere i Voksenenheden.

Der har således været en vis usikkerhed i forhold til hvornår og hvordan bydelsmødrene kunne inddrages i det kommunale arbejde, som både har gjort sig gældende hos kvindeambassadørerne og de andre kommunale aktører: Skal bydelsmødrene skabe kontakt til socialt isolerede kvinder, som ikke i forvejen er i kontakt med det kommunale system, og derefter overlade kvinderne til de kommunale aktører? Skal bydelsmødrene indgå i et samarbejde med kommunale aktører om konkrete sager? Eller skal bydelsmødrene samle op på det sociale arbejde som allerede gøres i det kommunale system? Ovenstående styrker og udfordringer ved samarbejdet vurderes at være relevante at have for øje i organiseringen af samarbejdet mellem bydelsmødre og kommunale aktører.

7. 4. Øget viden og ændringer i det kommunale system

I det følgende vil det blive vurderet, hvordan projektet har arbejdet med at skabe en øget viden om og forståelse for socialt isolerede etniske minoritetskvinder i det kommunale system. Det er ikke muligt for evalueringen at konkludere, i hvilken udstrækning projektet har skabt en øget viden om målgruppen i det kommunale system og hvorvidt der er sket

en ændring i praksis over for målgruppen, men det sandsynliggøres i det følgende hvordan projektets indsatser kan føre til ændringer i det kommunale system og en forbedret kontakt mellem det kommunale system og målgruppen.

7. 4. 1. Øget viden hos kvindeambassadørerne

Som beskrevet i afsnit 1.4., ligger der i projektet en præmis om, at kvindeambassadørerne opnår en styrket viden om socialt isolerede kvinder, som spreder sig til de øvrige dele af det kommunale system. Projektet har, som nævnt tidligere, i høj grad samarbejdet direkte med andre kommunale aktører og har således kun i mindre grad taget udgangspunkt i kvindeambassadørerne som brobyggere, men da projektets succeskriterier går på at styrke kvindeambassadørernes viden om socialt isolerede kvinder, evalueres der i det følgende på kvindeambassadørernes viden, og i afsnit 7. 4. 2. evalueres der på, hvordan den viden er blevet videreformidlet til andre dele af det kommunale system.

Bydelsmødrenes bidrag

Flere kvindeambassadører påpeger, at den viden, de har fået gennem bydelsmødrene har været værdifuld i forhold til deres daglige arbejde, idet den har bidraget til en forståelse for, hvordan kvinderne oplever det kommunale system. En kvindeambassadør fortæller fx:

”Én af de ting som bydelsmødrene har meldt tilbage til mig, er at kvinderne ser os alle sammen som nogen, der kan gå ind og fjerne deres børn. Uanset om vi er delt op, så er vi kommunen, og der skal man passe på, at man ikke får taget sine børn. Det havde jeg ikke lige tænkt.”

En anden kvindeambassadør fortæller, at hun i højere grad har fået en forståelse for, hvordan kvinderne oplever det kommunale system som uoverskueligt og svært at finde rundt i. Særligt fremhæves det som udbytterigt, da to bydelsmødre på kursusdagen fortalte om deres eget møde med det danske system.

En kvindeambassadør, der har undervist bydelsmødrene, svarer følgende på spørgsmålet, om hun har opnået en øget viden om socialt isolerede kvinder gennem projektet:

”Helt sikkert. Jeg har selv arbejdet meget med de familier, men jeg kan mærke, at de diskussioner vi har haft i undervisningen, har givet rigtig meget – tilgangen til hvordan man møder de kvinder.”

I de møder, der har været mellem bydelsmødre og kvindeambassadører, synes bydelsmødre således i høj grad at have kunnet bidrage med en viden der kunne supplere kvindeambassadørernes. Der har imidlertid kun været afholdt én workshop, hvor denne vidensdeling kunne finde sted. Hyppigere møder mellem bydelsmødrene og kvindeambassadørerne kunne have medført, at bydelsmødrene i højere grad havde fået mulighed for at formidle den viden, de får om kvinderne gennem det opsøgende arbejde.

Det tværfaglige samarbejde

Det tværfaglige samarbejde kvindeambassadørerne imellem synes at have været en væsentlig sideeffekt i projektet. Flere kvindeambassadører fremhæver det tværfaglige netværk som særdeles udbytterigt i forhold til at styrke indsatsen over for de socialt udsatte etniske minoritetsfamilier. Flere kvindeambassadører fortæller om, hvordan de har fået en øget forståelse for, hvordan andre faggrupper sætter ind over for familierne.

En sundhedsplejerske siger:

”Jeg har fået en helt anden forståelse for fx beskæftigelseskonsulenterne og det med økonomi. Jeg tænker jo, at det er fint nok, at folk gerne vil gå hjemme med deres børn, når de er i vuggestuealderen, men så mister de deres kontanthjælp. Det har givet mig en helt anden forståelse for hvad det er for en situation, familierne sidder i. For økonomi fylder rigtig meget. Så kan jeg godt sidde og snakke om amning eller sutteflaske, men hvis familierne er et helt andet sted, så hører de jo ikke efter. Det har hjulpet mig til at møde familien meget mere der hvor de er.”

En sagsbehandler fra voksenområdet siger:

”Når man arbejder ude i familierne, har man [gennem kvindeambassadør-netværket] hørt om, hvad det er for problemstillinger, man sidder med på børne-fritidsområdet. Hvad det er for problemer børnene viser, når de er uden for familien. Det er rart for os at vide når vi er inde i familien. At høre hvad sundhedsplejerskerne fortæller om hvad det er for problemstillinger, de oplever, og være opmærksomme på dem, når vi er ude i familierne.”

Flere af kvindeambassadørerne fremhæver ligeledes, at kvindeambassadørnetværket har bidraget til at skabe en højere grad af koordinering i indsatsen over for familierne:

”Det er fint at få sat nogle ansigter på, det giver jo nogle muligheder. Jeg har nogle flygtningefamilier, som jeg synes det kunne være fint at få henvist til [etnisk rådgivningscenter] NOOR.”

7. 4. 2. Kvindeambassadørernes videreformidling af viden

Da projektet i efteråret 2009 ikke oplevede, at spredningen af viden fra kvindeambassadører til det øvrige kommunale system fandt sted, igangsætte projektet en kommunal strategi. Den kommunale strategi skulle dels udbrede kendskabet til projektet blandt andre kommunale aktører end kvindeambassadørerne, således at disse kunne henvise kvinder, som de mødte i deres arbejde til en bydelsmor. Ydermere skulle den kommunale strategi sikre, at der skete en videreformidling af viden om de socialt isolerede kvinder og deres familier til andre kommunale aktører. I forbindelse med den kommunale strategi afholdt projektet i marts 2010 en kursusdag, hvor projektets bydelsmødre, kvindeambassadører samt andre kommunale aktører fra kvindeambassadørernes bagland deltog. På kursusdagen holdt konsulentfirmaet Als Research et oplæg om socialt isolerede kvinders møde med det kommunale system og to bydelsmødre præsenterede historien om deres eget møde med systemet. Efterfølgende skulle de deltagende kommunale aktører sammen med deres team arbejde med en forandringsplan for, hvordan de kunne forbedre indsatsen for kvinderne i det kommunale system. Projektleder har sammen med et par af bydelsmødrene sidenhen besøgt teams'ene for at følge op på forandringsplanerne. Bl.a. er der i Voksenheden Bispebjerg blevet udarbejdet en folder, som er oversat til flere forskellige sprog, der viser kvinderne vej rundt i de kommunale tilbud i lokalområdet.

Flere af kvindeambassadørerne peger på at, de, efter de er begyndt at samarbejde mere med bydelsmødre, er begyndt at videreformidle viden om både projektet og om målgruppen til deres kolleger. 4 ud af de 6 kvindeambassadører, som er interviewet i forbindelse med slutevalueringen, giver udtryk for at de i større eller mindre grad videreformidler viden fra og om projektet til deres kolleger.

Projektet har således søgt at styrke både en viden om projektet og om målgruppen blandt andre kommunale aktører end kvindeambassadørerne, dels gennem kvindeambassadørerne som brobyggere, og dels gennem afholdelse af en kursusdag samt opsøgende arbejde blandt lokale kommunale instanser. I hvilken udstrækning denne videreformidling finder sted, og i hvor høj grad der er tale om viden om projektet eller viden om målgruppen, har evalueringen ikke mulighed for at vurdere. Der påpeges i det følgende nogle styrker ved kvindeambassadørernes rolle som videreformidlere af viden om projektet og målgruppen.

Tilknytningen af kvindeambassadører til projektet vurderes at være en stor styrke i henhold til at videreformidle bydelsmødrenes funktion til resten af det kommunale system. Projektleder giver udtryk for, at det er vigtigt at de kommunale aktører er klar over bydelsmødrenes funktion. Enkelte gange har hun oplevet, at en sagsbehandler har skrevet en bydelsmør på som den sociale indsats i en familie, og det er ikke hensigten, mener hun. En kvindeambassadør giver udtryk for, at hun finder ambassadørfunktionen vigtig i forhold til projektet, idet hun med sin viden om projektet kan være med til at formidle, hvad bydelsmødrene kan, og hvordan de kan bruges:

”Folk er også kommet og har spurgt mig: den og den sag, kunne det være en god idé, at der kom en bydelsmør på det? Og så kan jeg svare ja eller nej.”

Det kan konkluderes, at det, på baggrund af kvindeambassadørernes funktion som videreformidlere samt på baggrund af den kommunale strategi, ser ud til, at der er blevet skabt et kendskab til projektet og bydelsmødrenes funktion i de kommunale teams i lokalområderne.

En anden kvindeambassadør understreger, hvordan hun har kunnet bidrage med en viden om socialt isolerede kvinder blandt de sundhedsplejersker som hun arbejder sammen med:

”Det er blevet modtaget rigtig godt. Alle tørster jo efter det. Det er lige præcis det vi mangler.”

En institutionsleder, der er kvindeambassadør fortæller, at hun gennem samarbejdet med projektet – både bydelsmødrene og kvindeambassadørerne – har fået en forklaring på forhold omkring børneopdragelse, som både hun og institutionens personale havde undret sig over. Derudover fremhæver hun, at de har ændret deres metoder til at komme i kontakt med mødrene – de ringer i stedet for at sende breve, og de er blevet mere opmærksomme på at bruge tolk.

Det ser altså ud til at være en styrke, at kvindeambassadørerne kan videreformidle viden om målgruppen til deres bagland. I denne sammenhæng er det dog væsentligt at være opmærksom på at kvindeambassadørerne, jf. deres forskellige fagligheder, opererer i forskellige faglige miljøer, der har forskellige behov for at få styrket deres viden om målgruppen. I forbindelse med den afholdte kursusdag, ser det ud til, at nogle af de kommunale aktører fra kvindeambassadørernes bagland, der deltog, i forvejen har en stor viden om socialt udsatte kvinder, som det kan være relevant at være opmærksom på at bygge videre på. En deltager på kursusdagen, som ikke er kommunal kvindeambassadør, siger:

”Nu sidder vi jo også folk, der er meget blandede derinde til sådan et møde, så vi får forskelligt ud af det. Men jeg havde da indtryk af at alle, der var derinde er bekendt med de der ting, fordi vi alle sammen arbejder med mennesker, der har det svært.”

Det er i denne henseende værd at bemærke, at projektleder understreger, at der var store udfordringer forbundet med at få andre kommunale aktører til at deltage i kursusdagen. Eksempelvis ønskede projektet, at Modtageenheden skulle deltage, men dette var ikke muligt. Det synes således at være vanskeligheder forbundet med at inddrage kommunale aktører i projektet, som ikke arbejder specialiseret med socialt isolerede kvinder. Den viden, man ønsker at tilføre de kommunale aktører, der er involveret i projektet – hvad enten disse er kvindeambassadører eller andre kommunale aktører – må imidlertid afstemmes i forhold til den viden, som aktørerne i forvejen besidder, jf. afsnit 7. 1.

Kapitel 8: Bydelsmorrollen

Som det er fremgået af rapporten indebærer bydelsmødrenes arbejde mange forskellige facetter, og bydelsmødrene skal kunne indtage en position, hvor de både kan færdes blandt og skabe relationer til socialt isolerede kvinder, disse kvinders børn og ægtemænd, det kommunale system, statslige instanser, foreningslivet m.v. Bydelsmødrene investerer ydermere en stor del af deres person i bydelsmødrearbejdet. De er bydelsmødre, og arbejder ikke blot de 7, 9 timer om ugen, de får løn for. De bor i det samme område, som de kvinder, de rådgiver, og benytter sig af egne netværk til at etablere kontakt til områdets kvinder. Både kvinder og samarbejdspartnere har en række forskellige forventninger til, hvad bydelsmødrene skal kunne. Dette afsnit vil fremhæve de væsentligste styrker og udfordringer i forbindelse med rollen som bydelsmor.

Bydelsmødrene giver udtryk for, at de oplever, at kvinderne har meget høje forventninger i forhold til omfanget af problemer, som bydelsmødrene kan hjælpe dem med: En bydelsmor siger:

”De er meget afhængige af os. Bare der sker en lillebitte smule i deres hjem, så ringer de og spørger: ’Hvad skal jeg gøre her?’ Eller: ’Kan du ikke gøre det for mig? Det er et stort problem nu for mig.’ Det er nogle kvinder, der forventer, at vi laver alt for dem. Alt muligt.”

Også i forhold til hvornår bydelsmødrene er tilgængelige, har kvinderne høje forventninger. Bydelsmødrene giver udtryk for, at kvinderne nogle gange bliver ’sure’, hvis bydelsmøden ikke tager sin telefon eller afslår at tage med hende til en aftale:

”Jeg kan mærke, at de bliver sure på os, fordi vi ikke kan. Jeg skal også lave andre ting – det kan de ikke helt forstå.”

Ligeledes har de forskellige lokale og kommunale samarbejdspartnere – som det er fremgået undervejs i rapporten – forskellige forventninger til, hvilke problemer bydelsmødrene kan sætte ind over for, og hvordan. Nogle aktører ser det som bydelsmødrenes rolle at opsøge socialt isolerede kvinder, som står uden for det kommunale system, mens andre ser de socialt isolerede som en alt for tung målgruppe for bydelsmødrene. Andre aktører forventer, at bydelsmødrene kan være med til at styrke kommunikationen og forståelsen mellem kommunale aktører og kvinderne. Og hos nogle aktører ligger der en forventning om, at bydelsmødrene kan indgå som en opfølgning på den sociale indsats – i nogle tilfælde er der lige frem en forventning om at bydelsmødrene kan erstatte denne.

Det synes at være en udfordring at afgrænse typen af problemer som bydelsmødrene skal hjælpe kvinderne med. Skal bydelsmødrene opsøge kvinder med tunge sociale problemer? Hvad er bydelsmødrenes rolle hos disse kvinder? Skal de tale med kvinderne om problemer som depression og ensomhed eller skal de udelukkende give kvinden videre til en kommunal aktør? Skal de samarbejde med de kommunale aktører om konkrete sager? Og hvordan afgrænser man i så fald hhv. bydelsmødrenes og de kommunale aktørers rolle i den sociale indsats?

Det at bydelsmødrene bor i det samme område, som de kvinder, de rådgiver, skaber en tilgængelighed og en fleksibilitet, som vurderes at være en stor styrke for projektet. Bydelsmødrene er til stede i lokalområdet på en måde, som de kommunale aktører ikke kan være. Men hvordan sikrer man denne fleksibilitet, samtidigt med at man sikrer, at bydelsmødrene kan leve deres almindelige liv i de boligområder, som de deler med de besøgte kvinder? Hvordan afgrænser man omfanget af henvendelser fra kvinderne til bydelsmødrene? Hvordan undgår man at kvinderne bliver afhængige af at have en bydelsmor, der står klar i kulissen, hver gang hun støder ind i et problem af større eller mindre grad?

Det personlige og det professionelle

Relationen mellem bydelsmøden og kvinden bliver ofte tæt og personlig, og bydelsmøden kommer i mange tilfælde – særligt i længevarende rådgivningsforløb – til at minde om en personlig mentor eller en veninde. Dette fremhæves af flere af de interviewede kvinder som en af de største styrker ved projektet:

”Det giver os en tryghed, at der er et menneske, der er ligesom ens søster, ligesom en fra vores familie.”

Det, at bydelsmøden kender det danske system, tilføjer en professionalitet til det personlige bydelsmøderollen, som vurderes at være en stor styrke for projektet. En af de interviewede kvinder siger:

”Du føler, at der er en menneskelig pligt og en pligt til job. Når de to ting mødes, giver det noget rigtigt godt.”

Men det er også en udfordring at udfylde en rolle, der samtidigt er personlig og professionel. For hvordan kan bydelsmøden sige nej til at hjælpe en kvinde, der opfatter hende som sin søster, selvom bydelsmøden synes, at det falder uden for hendes arbejdsområde at hjælpe kvinden med det hun efterspørger? Og hvor professionel kan og skal bydelsmøden være uden at have en socialfaglig uddannelse?

De fælles referencerammer

Både bydelsmødrene, de besøgte kvinder, projektleder, kvindeambassadører og samarbejdspartnere fremhæver de fælles referencerammer som bydelsmødrene og kvinderne deler, som afgørende for bydelsmødrenes arbejde. Dette er både sproglige og kulturelle referencerammer samt det at være mødre og kvinder. En bydelsmøder siger:

”Nogle gange ser man nogle kvinder, der ser en bydelsmøder og tænker: ’Det her, det er min chance. Hvis jeg skal prøve noget af, skal det være en bydelsmøder.’ Vi har en fælles kulturel reference, så hun skal ikke forklare så meget, som når hun skal starte fra nul hos en sagsbehandler. De tør prøve ting af som de ikke tør hos en sagsbehandler. Fx hvis de sidder med en drøm om gerne at ville arbejde, men de ved ikke hvordan. Der er det lettere at tale med en bydelsmøder, der kender til at være mor og kvinde.”

Det at bydelsmødrene og kvinderne deler fælles kulturelle og sproglige referencerammer, og at bydelsmødrene i rådgivningerne fremhæver deres fælles position som mødre og kvinder i det danske samfund synes således at være en stor styrke for projektet.

Der har imidlertid også været udfordringer forbundet med at arbejde med præmissen om, at kvinderne skal kunne identificere sig med bydelsmødrene. Bydelsmødrene i Akacieparken og Bispebjerg er generelt veluddannede ressourcestærke kvinder, men nogle af dem har tidligere delt nogle af de besøgte kvinders livsvilkår. Projektleder understreger, at hun ser et dilemma i rollen som bydelsmøder, idet de både skal være rollemødelier i forhold til at give kvinderne gå på mod til at handle, men at der samtidigt skal være et element af genkendelighed i forhold til migrations-, marginaliserings- og isolationsvilkår.

Derudover sætter en samarbejdspartner spørgsmålstegn ved om rollemødelierkonceptet fungerer over for socialt isolerede og udsatte kvinder i forhold til, at bydelsmødrene fremstår mere ressourcestærke end kvinderne:

”Det der rollemødelier er problematisk, fordi man stiller en kvinde op, og siger: I skal være ligesom hende. Det er jo mennesker, der ligger ned i forvejen. De har ikke brug for endnu et nederlag, at se: jeg gjorde det bedre end dig.”

Hun påpeger endvidere, at de fælles kulturelle referencerammer ikke nødvendigvis kun er en styrke:

”Men fx en irakisk kvinde med virkeligt alvorlige psykiske problemer, hun ville aldrig lukke op for en irakisk kvinde med tørklæde, der står uden for, for den der sladder, den kører. Hun vil åbne døren for en dansk kvinde. For her er der ingen der sladder. Der er et kæmpe hierarki inden for flygtninge og indvandrere i Danmark, og de forskellige grupper sladrer om hinanden. Det kan vi slet ikke gennemskue!”

Kapitel 9: Bydelsmødrenes udbytte

Under rekrutteringen af bydelsmødrene tog projektleder og styregruppe det valg, at bydelsmødrene ikke skulle være en direkte målgruppe for projektet, men at de i højere grad skulle være et middel til at nå de socialt isolerede kvinder. Det har derfor ikke som sådan været et mål for projektet at få bydelsmødrene i uddannelse eller beskæftigelse. Én bydelsmor har dog i kraft af sit arbejde som bydelsmor fået arbejde som beboerrådgiver i Beboerprojekt Bispebjerg.

Projektleder fremhæver, at enkelte af bydelsmødrene har fået gavn af den støtte, som dels hun og dels de andre bydelsmødre har kunnet give dem i forhold til deres egen situation. Bydelsmødrene giver samlet set udtryk for, at de har fået meget ud af projektet, fordi de har oplevet at kunne hjælpe andre kvinder. Derudover fremhæver de, at de har fået brugbar viden om børneopdragelse og det kommunale system, som de har kunnet bruge i forhold til deres eget liv. Flere af bydelsmødrene har endvidere fået en interesse for socialt arbejde, som de gerne vil gå videre med i fremtiden.

Bilag I: Oversigt over præmisserne for Den Fælles Evaluering af Bydelsmødreprojekterne i Københavns Kommune

Ejerskab og ressourcer

Den fælles evaluering af bydelsmødreprojekterne i Københavns Kommune er forankret i Socialforvaltningens Drifts- og Udviklingskontor for Udsatte grupper, misbrug og bolig. Evalueringen har til formål at proces- og effektevaluere fire bydelsmødreprojekter i henholdsvis Akacieparken/Bispebjerg, Tingbjerg/Utterslevhuse, Nørrebro og Sjælør/Kongens Enghave. Evalueringen løber fra ultimo oktober 2008 – primo december 2010.

Til evalueringen er bevilliget 500.000 kr. fra Den tværgående Integrationspulje i Beskæftigelses- og Integrationsforvaltningen.

To evaluatore er ansat til at udføre evalueringen, Mie Vestergaard og Marie Gade Husted. Fuldmægtig Britta Krog og specialkonsulent Birthe Lange har en ansvarshavende og koordinerende funktion.

Indhold

Evalueringens designet indeholder, jf. den oprindelige ansøgning til Den tværgående Integrationspulje, følgende elementer:

1. En løbende erfaringsopsamling og dokumentation af aktiviteter og resultater i projektet. Projektkoordinator og bydelsmødre fører hver især logbog over aktiviteter og resultater.
2. En beskrivelse af bydelsmødrenes baggrund for og motivation for at blive bydelsmødre belyst ved kvalitative interview og fokusgruppeinterview med bydelsmødre.
3. En evaluering af bydelsmødrenes udbytte af undervisning – belyst ved spørgeskemaundersøgelse og fokusgruppeinterview, med anbefalinger til fremtidige kurser/opfølgningsdage.
4. Observation og beskrivelse af de metoder, som bydelsmødrene anvender, herunder planlægning, opsøgende metoder, kontaktskabelse og vidensdeling og vurdering af resultater.
5. En beskrivelse af de forskellige projekters organisering og tilrettelæggelse af det daglige arbejde, herunder tilrettelæggelse af bydelsmødrenes arbejde, opfølgning og supervision/støtte, samarbejde med kommunale tilbud, lokalområde m.v., samt vurdering af organiserings betydning for projekternes resultater.
6. En midtvejsevaluering af bydelsmødrenes arbejde belyst ved fokusgruppeinterview med bydelsmødre, samarbejdspartnere og kvinder, der har fået besøg af bydelsmødrene. Midtvejsevalueringen skal danne afsæt for evt. justering af indsatsen i sidste halvdel af det enkelte delprojekt.
7. I hver delprojekts sidste fase gennemføres en undersøgelse, der skal belyse målgruppens, bydelsmødrenes og kvindeambassadørernes erfaringer med projektet og vurdering af effekter af projektet. Undersøgelsen vil bestå af såvel en spørgeskemaundersøgelse af de kvinder, der har deltaget i projektet, bydelsmødre og kvindeambassadører, såvel som af fokusgruppeinterview med deltagere, bydelsmødre og kvindeambassadører, samt samarbejdspartnere.

8. Der udarbejdes med udgangspunkt i dokumentarmateriale, spørgeskemaundersøgelse og interview en afsluttende rapport med anbefalinger til det videre arbejde med bydelsmødre i København.

Tidsplan for afrapportering

Evalueringen er inddelt i tre faser i tidsmæssig rækkefølge:

1. Evaluering af rekrutterings- og uddannelsesforløbene (januar 2009 – juli 2009).
2. Evaluering af bydelsmødrenes opsøgende arbejde i relation til projekternes organisering (september 2009 – februar 2010).
3. Evaluering og måling af projekternes resultater (februar 2010 – december 2010).

Fase 1 vil munde ud i statusnotater for hvert af de fire projekter:

- Nørrebro: Ultimo maj 2009
- Tingbjerg/Utterslevhuse: Ultimo juli 2009
- Akacieparken/Bispebjerg: Ultimo juli 2009
- Sjælør/Kongens Enghave: Ultimo november 2009

Fase 2 vil munde ud i midtvejsstatusnotater for hvert af de fire projekter:

- Akacieparken/Bispebjerg: Primo december 2009
- Tingbjerg/Utterslevhuse: Primo januar 2010
- Nørrebro: Primo februar 2010
- Sjælør/Kongens Enghave: Primo marts 2010

Fase 3 vil munde ud i delrapporter for hvert af de fire projekter samt en fælles slutrapport:

- Sjælør/Kgs. Enghave: Ultimo august 2010
- Akacieparken/Bispebjerg: Ultimo september 2010
- Tingbjerg/Utterslevhuse: Ultimo oktober 2010
- Nørrebro: Ultimo november 2010
- Den afsluttende komparative rapport: Ultimo december 2010

Bilag 2: Projekt Bydelsmødre i Akacieparken/ Bispebjerg – organisatorisk og økonomisk

Forankring: Københavns Kommunes Socialforvaltning, Drifts- og Udviklingskontor for Udsatte grupper, misbrug og bolig. Rikke Skovfoged er ansat som projektleder i en stilling på 37 timer om ugen.

Projektperiode: 01. 11. 08 – 31. 12. 10.

Økonomi: I alt 1.000.000 kr. bevilliget fra Integrationsministeriet samt 1.366.500 kr. bevilliget fra Den Tværgående Integrationspulje.

Projektets målgrupper: Den primære målgruppe er de mest socialt isolerede kvinder indenfor aldersgruppen 16 – 50 år. Den sekundære målgruppe er disse kvinders ægtefæller og børn.

Overordnet koncept: Fælles for alle fire bydelsmødreprojekter er at der uddannes et hold bydelsmødre, som derefter foretager opsøgende arbejde blandt udsatte etniske minoritetskvinder i deres boligområder. I det opsøgende arbejde taler bydelsmødrene med kvinderne om eventuelle problemer og bydelsmødrene viderefremidler noget af den viden, som de har tilegnet sig i løbet af uddannelsesforløbet.

Projektets formål: Det overordnede formål er at aktivere socialt udsatte kvinders ressourcer til gavn for dem selv, deres børn, ægtefæller og samfundet.

Projektets delmål:

1. At komme i kontakt med de socialt isolerede kvinder.
2. At aktivere de socialt isolerede kvinder i forhold til at danne netværk med hinanden og bruge de muligheder, der er i lokalsamfundet.
3. At styrke de isolerede kvinders viden om børneopdragelse, forældresamarbejde, ernæring m.v.
4. At forbedre den offentlige forvaltnings kendskab og kontakt til socialt isolerede kvinder.
5. At styrke de socialt isolerede kvinders og deres familiers viden om, kontakt til og brug af de kommunale tilbud.
6. At reducere antallet af socialt isolerede familier med etnisk minoritetsbaggrund.
7. At bidrage til kompetenceløft og en øget afklaring af job- og uddannelsessituationer blandt bydelsmødrene.

Projektets leverancer:

- Pr. 1. marts 2009 er der ansat 2 x 5 bydelsmødre
- Pr. 1. marts 2009 er der fundet 2 x 5 ambassadører
- Kursus for Bydelsmødre er gennemført 15. maj 2009
- Pr. 1. november 2009 har bydelsmødrene været i kontakt med 25 familier i hvert boligområde
- Midtvejsseminar for kvindeambassadører og bydelsmødre er afholdt september 2009

- Informationsmøder for ansatte i relevante kommunale tilbud er gennemført 1. januar 2009
- Mappe til brug for bydelsmødrene med relevant informationsmateriale med f.eks. et katalog over relevante kommunale og private tilbud pr. 1. maj 2009
- 10 kvindeambassadører har deltaget i 4-6 udviklings workshops. De første to afholdes inden 1. maj og to i efteråret 2009 og to i foråret 2010
- At halvdelen af de besøgte udsatte kvinder deltager i nyoprettede eller eksisterende netværk i lokalområdet. Det måles undervejs.

Projektets succeskriterier:

- 80% af de besøgte kvinder har været tilfreds med besøgende
- 50% af de besøgte kvinder oplyser, at deres ægtefæller gør brug af de kommunale tilbud
- 80% af de besøgte kvinder oplyser, at det har fået mere viden om de kommunale tilbud
- 60% af de besøgte kvinder som oplever sig selv som er socialt isolerede mener, at de ikke længere er det.
- 75% af de besøgte kvinder oplyser, at de gør mere brug af de kommunale tilbud efter at have deltaget i projektet
- Alle bydelsmødre er ved projektet afslutning afklaret om valg af beskæftigelse eller uddannelse
- 60% af de besøgte kvinder oplyser at de har mere samvær med andre efter at have deltaget i projektet
- 75% af de besøgte kvinder oplyser, at de har fået mere selvtillid i forhold til at opsøge de kommunale tilbud.
- 60% af de besøgte kvinder oplyser, at de er mere aktive i lokalsamfundet efter at have deltaget i projektet
- 50% af de besøgte kvinder oplyser, at deres børn gør brug af de kommunale tilbud
- 75% af de besøgte kvinder oplever, at de har fået en respektfuld behandling i deres møde med det kommunale system.
- 50% af de besøgte kvinder oplyser, at deres børn gør mere brug af kommunale tilbud efter at kvinderne har deltaget i projektet.
- 75% af kvindeambassadørerne oplyser at de har fået mere viden og forståelse for målgruppen.

Bilag 3: Indfrielse af Projekt Bydelsmødre Akacieparken/Bispebjergs resultatorienterede succeskriterier

I det følgende opsummeres hvorvidt bydelsmødreprojektet i Akacieparken/Bispebjerg ser ud til at have indfriet sine resultatorienterede succeskriterier¹⁰.

80 % af de besøgte kvinder har været tilfreds med besøgene

Ud fra en samlet vurdering af bydelsmødrenes og de besøgte kvinders udtalelser, vurderes det at de besøgte kvinder i høj grad har været tilfredse med bydelsmødrenes rådgivninger. Ud af de 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen, svarer 13 ja til at de har været tilfredse med bydelsmødrenes rådgivning. 12 ud af 15 oplever ydermere at have fået konkret brugbar rådgivning og 11 ud af 15 har følt sig støttet af bydelsmødre.

80 % af de besøgte kvinder oplyser, at de har fået mere viden om de kommunale tilbud

En stor del (30 %) af bydelsmødrenes samtaler med kvinderne har omhandlet kommunale tilbud, og det kan konkluderes, at kvinderne gennem disse samtaler har opnået en øget viden om mulighederne i det kommunale system. Dette gælder både skoler/institutioner og sociale og beskæftigelsesmæssige tilbud. 6 ud af 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen har talt med en bydelsmødre om kommunale tilbud, og 4 ud af disse 6 oplever at have fået en øget viden om de kommunale tilbud generelt. 4 ud af 15 har talt med en bydelsmødre om institutioner og skoler, og 3 ud af disse 4 oplever at have fået en øget viden om disse tilbud.

75 % af de besøgte kvinder oplyser, at de har fået mere selvtillid i forhold til at opsøge de kommunale tilbud.

Ud fra en samlet vurdering af evalueringens datakilder kan det konkluderes, at kvinderne gennem bydelsmødrenes rådgivning er blevet mere trygge ved at opsøge de kommunale tilbud. Det tyder ligeledes på at bydelsmødrene har været medvirkende til at udrede misforståelser mellem kvinderne og det kommunale system, som før har afholdt kvinderne fra at gøre brug af de kommunale tilbud. 5 ud af 6 af de kvinder, der har talt med en bydelsmødre om kommunale tilbud, oplever at have fået mere mod på at bruge de kommunale tilbud. Det synes i denne sammenhæng særligt relevant, at bydelsmødrene har mulighed for at gå med kvinderne på jobcenteret, socialcenteret el. l. Den praktiske erfaring og de positive oplevelser, som kvinderne får qua bydelsmødrenes tilstedeværelse sammen med dem i de kommunale tilbud, er afgørende for at give kvinderne selvtillid i forhold til at opsøge de kommunale tilbud, når de har behov for det.

75 % af de besøgte kvinder oplyser, at de gør mere brug af de kommunale tilbud efter at have deltaget i projektet

Det kan konkluderes, at projektet gennem bydelsmødrenes formidling af viden om de kommunale instanser, samt deres praktiske rådgivning af kvinderne har skabt mulighed for, at kvinderne i højere grad benytter sig af de kommunale tilbud. 4 ud af 6 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen, der har talt med en bydelsmødre om kommunale tilbud, svarer at de allerede i højere grad bruger de kommunale tilbud, og det vurderes at projektet skaber grund for, at flere kvinder vil gøre brug af de kommunale tilbud på længere sigt, såfremt de oplever et behov herfor. Det kan konkluderes, at bydelsmødrene kun i mindre grad rådgiver kvinder, der står uden for det kommunale system, og at de i højere grad er med til at øge og forbedre kontakten mellem kvinderne og det kommunale system.

¹⁰ Succeskriterierne er revideret i forhold til de angivne i den oprindelige projektansøgning. Ændringerne er godkendt af styregruppen. For indfrielsen af projektets procesorienterede succeskriterier se statusnotat om rekruttering- og uddannelsen af bydelsmødrene samt midtvejsnotatet.

50 % af de besøgte kvinder oplyser, at deres ægtefæller gør brug af de kommunale tilbud

13 ud af 15 kvinder adspurgt i telefonundersøgelsen svarer at de taler med deres familie om det, de har talt med bydelsmøden om. Det således tyder på, at en del af den viden, som kvinden opnår gennem rådgivningen formidles videre til ægtemanden, som er en del af projektets sekundære målgruppe. Ud fra bydelsmødrenes udtalelser, tyder det tyder det imidlertid ikke på at bydelsmødrenes samtaler med kvinder fører til, at mændene i højere grad gør brug af de kommunale tilbud.

50 % af de besøgte kvinder oplyser, at deres børn gør mere brug af kommunale tilbud efter at kvinderne har deltaget i projektet.

Det kan konkluderes, at bydelsmødrenes rådgivning har en effekt på kvindernes børn, som er en del af den sekundære målgruppe. 3 ud af 4, der har talt med en bydelsmor om institutioner og skole oplyser, at de har fået mere viden om emnet, og 2 ud af 4 oplyser endda at de har meldt deres barn ind i en institution efter at have talt med en bydelsmor.

60 % af de besøgte kvinder oplyser, at de har mere samvær med andre efter at have deltaget i projektet

Det kan konkluderes, at projektet har medvirket til både at inddrage kvinderne i allerede eksisterende netværk i lokalområdet, samt at skabe nye netværk mellem kvinderne. Disse netværk kan give kvinderne mulighed for at få mere samvær med andre i deres hverdag. Flere af de interviewede kvinder understreger, at de har lært flere mennesker at kende gennem bydelsmødrenes rådgivning, og 9 ud af 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen oplyser, at de har mere kontakt med andre i deres hverdag.

60 % af de besøgte kvinder som oplever sig selv som socialt isolerede mener, at de ikke længere er det

Det er ikke muligt at konkludere på ovenstående succeskriterium, da der ikke er foretaget en måling af kvindernes opfattelse af at være isolerede før projektstart. Som følge af projektets udfordringer med at definere, hvad der kendetegner socialt isolerede kvinder, samt vanskelighederne ved at tegne et entydigt billede af de besøgte kvinder, er det ikke muligt at konkludere, hvor mange socialt isolerede kvinder, projektet har haft kontakt til. Det kan dog konkluderes at 9 ud af 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen mener, at deres hverdag er blevet bedre.

60 % af de besøgte kvinder oplyser, at de er mere aktive i lokalsamfundet efter at have deltaget i projektet

Bydelsmødrene har i vid udstrækning talt med kvinderne om lokale foreninger og andre tilbud i lokalområdet, og det kan konkluderes, at denne rådgivning, ikke mindst som følge af bydelsmødrenes muligheder for at følge med kvinderne til de forskellige tilbud, har resulteret i at kvinderne i højere grad gør brug af de tilbud, der findes i lokalsamfundet. 6 ud af 15 adspurgte kvinder i telefonundersøgelsen oplyser, at de har fået mere viden om, hvordan de kan deltage aktivt i lokalsamfundet. 6 ud af 9, som har talt med en bydelsmor om lokale tilbud, oplyser, at de bruger de lokale tilbud mere efter at have talt med en bydelsmor.

75 % af kvindeambassadørerne oplyser, at de har fået mere viden og forståelse for målgruppen.

5 ud af 6 adspurgte kvindeambassadører oplyser at de til en vis grad har fået en øget viden og en bedre forståelse for målgruppen. Flere af kvindeambassadørerne havde dog allerede en stor viden om målgruppen, da de har arbejdet specialiseret med denne i mange år. Det kan konkluderes, at samarbejdet med bydelsmødrene rummer væsentlige potentialer i forhold til at styrke kommunale aktørers viden om og forståelse for målgruppen, og at disse

potentialer til en vis grad er blevet udnyttet. Ydermere kan det konkluderes, at det faglige netværk mellem kvindeambassadørerne i høj grad har bidraget til at styrke forståelsen for socialt isolerede kvinders situation hos den enkelte kvindeambassadør. Grundet en mindre grad af kontakt mellem bydelsmødrene og kvindeambassadørerne er det imidlertid vanskeligt at konkludere i hvilken udstrækning, kvindeambassadørerne har fået suppleret deres allerede eksisterende viden om målgruppen.

75 % af de besøgte kvinder oplever, at de har fået en respektfuld behandling i deres møde med det kommunale system.

Af telefonundersøgelsen fremgår det, at 5 ud af 6 kvinder, der har talt med en bydelsmøder om det kommunale system, oplever at have fået en respektfuld behandling i deres møde med det kommunale system. Det er imidlertid vanskeligt at konkludere, hvorvidt dette er et generelt udtryk for at kontakten mellem kvinderne og det kommunale system er blevet forbedret, samt hvorvidt dette først og fremmest gør sig gældende, når bydelsmøder agerer bisidder for kvinden, eller også når hun selv opsøger det kommunale system.

Alle bydelsmøder er ved projektet afslutning afklaret om valg af beskæftigelse eller uddannelse

Mange af bydelsmødrene var i arbejde ved projektstart, men én har fået job som beboer- guide som følge af projektet. Flere af bydelsmødrene giver udtryk for at de har fået interesse for socialt og integrationsarbejde, som de gerne vil arbejde videre med.

Bilag 4: Evalueringens metoder

Følgende er en uddybning af kapitel 2 om evalueringens metodiske refleksioner og valg.

4.1 Evalueringens telefonundersøgelse

Evalueringsdesignet indeholder et krav om en spørgeskemaundersøgelse af de kvinder, der har deltaget i projektet. Formålet hermed er kvantitativt at belyse målgruppens tilfredshed og erfaringer med projektet og vurderinger af projektets effekter.

Tidligt i evalueringsperioden vurderedes det, at en spørgeskemaundersøgelse ville indebære en risiko for store validitetsproblemer, bl.a. lav svarprocent, hvis spørgeskemaet blev sendt ud til kvinderne, eller lav validitet i forhold til besvarelsene, hvis kvinden udfyldte spørgeskemaet i forbindelse med en rådgivning, hvor bydelsmoren var til stede.

Planlægning og designprincipper

Derfor udførtes i stedet en telefonundersøgelse på tværs af de fire københavnske bydelsmødreprojekter i perioden den 14. juni til den 2. juli 2010. Udgangspunktet for undersøgelsen var at nå ud til et så bredt udsnit af de besøgte kvinder som muligt. Men for at kunne rette kontakt til kvinderne, var deres accept nødvendig. Derfor har bydelsmødrene i forlængelse af deres rådgivninger spurgt kvinderne, om de ville deltage i telefonundersøgelsen.

De kvinder, der indvilgede i at deltage i undersøgelsen, blev ringet op af en bydelsmor fra et af de andre københavnske bydelsmødreprojekter. Hensigten var at sikre en højere grad af validitet i kvindernes besvarelser, idet størstedelen af kvinderne har et tæt tillidsforhold til den bydelsmor, der rådgiver dem. Derfor vurderedes det at være en reel risiko, at forholdet mellem kvinden og hendes bydelsmor ville kunne påvirke svarene.

Alle kvinderne blev interviewet på deres egne sprog. Størstedelen af kvinderne var arabisktalende, hvorfor det anvendte spørgeskema blev oversat til arabisk af en af bydelsmødrene for at undgå for mange forskellige oversættelser fra dansk til arabisk. De bydelsmødre, der interviewede kvinder på andre sprog, oversatte direkte fra det danske spørgeskema.

Spørgeskemaet^{II}

Bydelsmødrene modtog hver et spørgeskema per kvinde, som de skulle udføre et struktureret interview med. Spørgsmålene er primært udvalgt på baggrund af projektets kvantitative succeskriterier og omhandlede:

1. Kvindens overordnede tilfredshed med bydelsmorens rådgivning
2. På baggrund af, hvad kvinderne har talt med bydelsmoren om, spørges der ind til:
 - * Kvindens viden om emnet efter bydelsmorens rådgivning
 - * Kvindens motivation for at ændre adfærd efter bydelsmorens rådgivning
 - * Kvindens reelle adfærdsændringer efter bydelsmorens rådgivning
 - * Familiens udbytte af kvindens kontakt til en bydelsmor
3. Resultaterne af rådgivningen i relation til kvindens generelle trivsel, kontakt til andre mennesker og kendskab til det danske samfund samt familiens generelle udbytte. Familiens udbytte vurderes alene af kvinden, idet familien ikke er blevet adspurgt direkte.

Visse metodiske implikationer ser ud til at have haft betydning for udfyldelsen af spørgeskemaet. Bl.a. var undersøgelsen spredt ud til mange forskellige interviewere (bydelsmødre), hvilket øger de metodiske usikkerheder. Derudover ser ovenstående opbygning af

II Se eksempel på spørgeskemaet nederst i bilaget.

spørgsmålene i tre trin ud til at have vakt tvivl hos bydelsmødrene om formålet med de enkelte spørgsmål. Der er taget højde for disse implikationer i analysen af data.

Datagrundlag

Blot 43 ud af mindst 121 forskellige kvinder, der har modtaget rådgivning af projektet i Akacieparken/Bispebjerg, indvilgede i at deltage i telefonundersøgelsen. Ud af de 43 kvinder lykkedes det bydelsmødrene at udføre interviews med 15.

Den lave besvarelsesprocent skyldes mange forskellige parametre og stemmer overens med det generelle billede af, at denne gruppe af kvinder er utrolig svær at nå. Ifølge bydelsmødrene på tværs af bydelsmødreprøjekterne var størstedelen af de besøgte kvinder meget tilbageholdende over for at deltage i undersøgelsen, fordi de skulle videregive deres navn og telefonnummer. Kvindernes anonymitet og bydelsmødrenes tavshedspligt har stor betydning for, at kvinderne tør åbne sig op i en rådgivningssituation. Bydelsmødrenes understregning af, at kvindernes besvarelser i telefonundersøgelsen ville blive anvendt anonymt, kan derfor, i kvindernes øjne, have været i modstrid med at skulle opgive navn og telefonnummer for at være med i undersøgelsen.

Derudover var det en udfordring at få fat i de kvinder, der ønskede at deltage enten fordi de ikke var hjemme, eller fordi telefonnummeret var forkert. Ifølge udtalelser fra projektkoordinator på et af de andre københavnske bydelsmødreprøjekter, er det velkendt, at de kvinder, bydelsmødrene besøger, ofte skifter telefonabonnement for at kunne ringe billigst muligt til deres familier i udlandet. Dermed skifter mange af kvinderne også telefonnumre. Dette, kombineret med tidsperspektivet i projektet, (nogle af kvinderne modtog rådgivning for mere end et år siden) betød, at det har været vanskeligt at få kvinderne i tale via telefon.

Anvendelse af telefonundersøgelsens resultater

På baggrund af ovenstående er resultaterne af telefonundersøgelsen således ikke repræsentative for den gruppe af kvinder, der har modtaget rådgivning i projektet. Den lave svarprocent forhindrer derved en nøjagtig vurdering af, om projektet har indfriet de resultatbaserede, kvantitative succeskriterier.

Besvarelsene behandles i stedet som en tilbagemelding fra fem kvinder om, hvorvidt de har været tilfredse med rådgivningen, og hvorvidt rådgivningen har haft en effekt hos dem eller deres familie. I de tilfælde hvor de fem kvinders udsagn er entydige, anvendes besvarelsene til at understøtte tendenser, underbygget af de kvalitative data. Således siger besvarelsene primært noget om fem kvinders tilfredshed og brug af projektet.

Figur 1: Overblik over telefonundersøgelsen blandt besøgte kvinder i Akacieparken/Bispebjerg

Projekt	Antal opkald	Antal udførte interviews	Antal manglende besvarelser i alt	Årsag 1: Kvinden ønskede ikke at deltage*	Årsag 2: Forkert telefonnummer	Årsag 3: Ikke muligt at få fat på kvinden	Årsag 4: Andet
Akacieparken/Bispebjerg	43	15	28	5	4	4	15

Figur 2: Antal besvarelser i forhold til antal kvinder, projektet har rådgivet

Projekt	Antal besøg i alt	Antal forskellige kvinder, projektet har rådgivet	Besvarelser
Akacieparken/ Bispebjerg	372	Mindst 121	15/43

4.2 Spørgeskema anvendt i telefonundersøgelsen

Overordnet tilfredshed	Ja	Nej	Ikke relevant
1. Synes du, at bydelsmøren har givet dig konkret, brugbar rådgivning?			
2. Har du været med til at bestemme, hvad du og bydelsmøren har talt om?			
3. Har du talt med din familie om det, bydelsmøren har fortalt dig?			
4. Oplever du, at bydelsmøren har støttet dig?			
5. Har du haft tillid til bydelsmøren?			
6. Har du været tilfreds med at tale med en bydelsmor?			
7. Ville du foreslå andre at tale med en bydelsmor, hvis de for eksempel oplever problemer med deres børn?			
8. Kunne du selv have interesse for at blive bydelsmor?			

Børneopdragelse	Ja	Nej	Ikke relevant
9. Har du talt med bydelsmøren om børneopdragelse? (hvis nej fortsæt til spørgsmål nr. 13)			
Hvis kvinden svarer JA:			
10. Synes du, at du ved mere om børneopdragelse, efter du har talt med en bydelsmor?			
11. Synes du, at du har bedre kontakt til dine børn, efter du har talt med en bydelsmor?			
12. Oplever du, at du bedre kan håndtere dine børn og deres hverdag, efter du har talt med en bydelsmor?			

Sundhed, kost og motion	Ja	Nej	Ikke relevant
13. Har du talt med bydelsmoren om sundhed, kost eller motion? (hvis nej fortsæt til spørgsmål nr. 17)			
Hvis kvinden svarer JA:			
14. Synes du, at du ved mere om sundhed, kost eller motion, efter du har talt med en bydelsmor?			
15. Har du fået lyst til at leve sundere, efter du har talt med en bydelsmor?			
16. Synes du, at du eller din familie lever mere sundt, efter du har talt med en bydelsmor?			

Lokale tilbud	Ja	Nej	Ikke relevant
17. Har du talt med bydelsmoren om de forskellige tilbud, der er i det område, hvor du bor, for eksempel foreninger og klubber? (hvis nej fortsæt til spørgsmål nr. 22)			
Hvis kvinden svarer JA:			
18. Synes du, at du ved mere om de tilbud, der er i det område, hvor du bor, efter du har talt med en bydelsmor?			
19. Har du fået mere lyst til at bruge de forskellige tilbud, der er i det område, hvor du bor, efter du har talt med en bydelsmor?			
20. Bruger du mere de tilbud, der er i det område, hvor du bor, efter du har talt med en bydelsmor?			
21. Er dit barn eller dine børn blevet meldt ind i en klub eller en forening, efter du har talt med en bydelsmor?			

Kommunale tilbud	Ja	Nej	Ikke relevant
27. Har du talt med bydelsmoren om de tilbud, der er i kommunen, for eksempel jobcenter, socialcenter eller borgerservice? (hvis nej fortsæt til spørgsmål nr. 32)			
Hvis kvinden svarer JA:			
28. Synes du, at du ved mere om de tilbud, der er i kommunen, efter du har talt med en bydelsmor?			
29. Har du fået mere mod på at bruge kommunen, efter du har talt med en bydelsmor?			

30. Bruger du kommunen mere nu, efter du har talt med en bydelsmor?			
31. Oplever du, at du bliver behandlet respektfuldt af kommunen?			

Medborgerskab	Ja	Nej	Ikke relevant
32. Synes du, at du ved mere om, hvordan du aktivt kan påvirke det område, du bor i, efter du har talt med en bydelsmor?			
33. Synes du, at du ved mere om det danske samfund, efter du har talt med en bydelsmor?			
34. Føler du dig mere hjemme i det danske samfund nu, efter du har talt med en bydelsmor?			

Netværk og trivsel	Ja	Nej	Ikke relevant
35. Har du mere kontakt med andre mennesker i din hverdag efter du har talt med en bydelsmor?			
36. Har din familie mere kontakt med andre mennesker i deres hverdag, efter du har talt med en bydelsmor?			
37. Synes du, at din hverdag er blevet bedre, efter du har talt med en bydelsmor?			
38. Synes du, at dine børns hverdag er blevet bedre, efter du har talt med en bydelsmor?			

Sæt kryds hvis:

Kvinden ikke ønskede at svare på spørgsmålene

Telefonnummeret er forkert

Du ikke kunne få fat på kvinden mellem mandag den 14. og fredag den 18. juni 2010